

Oulun kaupungin tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2009

Oulun kaupungin tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2009

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ.....	5
1 LAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA VUONNA 2009	8
2 KAUPUNGIN TALOUS	9
3 KAUPUNKISTRATEGIA	13
3.1 Kaupunkistrategian toteutuminen	13
3.2 Tuottavuuden parantaminen strategisena tavoitteena	14
3.3 Opetustoimen kaupunkistrategiaan liittyvät tavoitteet.....	15
3.4 Tekninen toimi kaupunkistrategian toteuttajana	18
4 HALLINTOKUNNAT.....	22
4.1 Keskushallinto.....	22
4.2 Sosiaali- ja terveystoimi, tilaaja.....	22
4.3 Sosiaali- ja terveystoimi, tuottaja	27
4.4 Opetustoimen talous.....	29
4.5 Kulttuuritoimi	30
4.6 Tekninen toimi	31
5 LIIKELAITOKSET	32
5.1 Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen	32
5.2 Oulun Konttori.....	34
5.3 Oulun Tietotekniikka	36
5.4 Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	39
6 TYTÄRYHTIÖT	42
6.1 Tytäryhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	42
6.2 Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy	42
7 MUUT ARVIOINNIT	44
7.1 Ylikiimingin kuntaliitos	44
7.2 Investointiprosessi ja hankeohje	45

ALLEKIRJOITUKSET

TIIVISTELMÄ

Kaupungin talous

Kaupungin tulos oli parempi kuin kesäkuussa talousarviota muutettaessa arvioitiin. Tähän vaikutti erityisesti se, että verotuloja kertyi 24,4 miljoonaa euroa arvioitua enemmän ja toimintamenot jäivät 13,5 miljoonaa euroa arvioitua alhaisemmiksi. Liikelaitosten vaikutus kaupungin tuloksessa on edelleen merkittävä. Vuosikatteen niiden vaikutus oli lähes 70 miljoonaa euroa.

Kaupunkistrategiassa asetetut talouden hallinnan tavoitteet eivät ole toteutuneet useana vuonna. Toimintamenojen kasvu on ollut suurempaa kuin tulojen kasvu ja investointeja ei ole pystytty kattamaan tulo-rahoituksella. Toimintamenojen kasvu oli 3,2 % vuonna 2009 ja tulojen kasvu 2,7 %.

Investointitaso on ollut korkea jo usean vuoden ajan. Investointien tulo-rahoitusprosentti oli vuonna 2009 vain 49 %. Korjausvelkaa on kertynyt niin, että rakennusten osalta se oli vuoden 2009 lopussa 62 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden korjausvelka vuosilta 2001–2009 oli yhteensä 33,8 miljoonaa euroa.

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategian tavoitteista toteutui 28 tavoitetta, toteutumatta jäi 17 ja 25 tavoitteesta ei ole ajantasaista toteutumatieta, tavoitetta on siirretty tai tavoite toteutui vain osittain. Tarkastuslautakunta noudatti arvioinnissa tiukkaa linjaa, joten lautakunnan käsitys kaupunkistrategian toteutumisesta ei ole yhtä myönteinen kuin toimintakertomuksessa on esitetty.

Kaupunkistrategian ohjaavuuden näkökulmasta on tärkeää, että kiinnitetään enemmän huomiota tavoitteiden ja mittareiden sisältöjen loogisuuteen.

Tuottavuuden parantaminen strategisena tavoitteena

Kaupungin toimintojen tuottavuuden tasosta ja kehityksestä ei toimintakertomustietojen perusteella voi muodostaa käsitystä. Asukasluku/henkilötyövuodet -tunnusluku ei mittaa tuottavuutta. Tuottavuuden mittaaminen on haasteellista mutta tarpeellista. Tuottavuuden mittaamisen ohella on samanaikaisesti tarkasteltava omilla mittareillaan palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja saatavuutta.

Myös hallintokuntien ja liikelaitosten toiminnan tavoitteita ja mittareita, erityisesti tuottavuutta koskevia, tulee selkeyttää ja yksinkertaistaa. Tarkastelu on nyt liian monimutkaista, kun yhdellä tunnusluvulla yritetään kuvata useita toiminnan ulottuvuuksia. Toimivat mittarit ovat keskeinen apuväline johtamisessa.

Opetustoimi

Opetustoimi toteutti sille kaupungin talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteet on johdettu opetustoimen strategisista päämääristä, mutta eivät ole erityisen haasteellisia suhteessa niihin. Talouden hallinnan tavoitteista jäi toteutumatta oppilaskohtaisten kustannusten kasvua koskenut tavoite. Kiinteistö-kustannusten suhteellinen osuus kustannuksista on kasvanut eniten.

Opetustoimi ylitti sitovana tavoitteena olleen toimintamenojen määrärahan 0,4 miljoonalla eurolla. Myös vuonna 2008 opetustoimi ylitti menomäärärahansa. Kesäkuussa 2009 opetustoimelle asetettu 1 miljoonan euron kulujen leikkaustavoite ei toteutunut. Opetustoimen talouden hallintaa on edelleen kehitettävä niin, että talouden ohjaus- ja seurantajärjestelmä mahdollistaa reagoinnin sekä kustannusten että määrärahojen muutoksiin. Opetustoimi on toistuvasti epäonnistunut nimenomaan henkilöstökustannusten budjetoinnissa.

Tekninen toimi

Kaupunkistrategian elinvoimaiseen kaupunkikeskustaan liittyvät teknisen toimen tavoitteet – keskustan ydinkortteleiden asemakaavojen hyväksyminen vuonna 2009 ja kalliotilojen rakentamisen käynnistäminen – eivät toteutuneet. Kalliotilahanke on keskeytetty, ja keskustan kehittämisen tavoitteet on määrää linjata uudelleen kevään 2010 aikana. Päätöksentekijöiden kannalta on ollut ongelmallista, että kalliotilahanke sisällön ja kustannusten muutoksista ei ole ollut käytettävissä ajantasaista tietoa.

Henkilöstöön, talouteen ja toimintatapoihin ja -rakenteisiin liittyvät teknisen toimen tavoitteet toteutuivat pääosin. Kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite tonttien luovutuksesta 1 000 – 1 100 asuntoa varten toteutui talouden taantumasta huolimatta ennakoitua paremmin ja edellistä vuotta suurempana.

Keskushallinto

Keskushallinnon tavoitteiden määrittelyä on kehitettävä. On luonnollista, että sille asetettavat tavoitteet ovat lähellä kaupunkistrategian tavoitteita. Keskushallinnon strategisilla ryhmillä on omat merkittävät tehtävänsä kaupungin organisaatiossa, joten ne ansaitsevat rooliensa mukaiset vuositavoitteet toimintansa onnistumisen tarkasteluun. Kaiken tavoitteiden toteutumisen raportoinnin pitää olla täsmällistä, tietojen hakemista ei pidä jättää toimintakertomuksen lukijalle.

Keskushallinnon tietohallintotiimin ja Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen välinen epäselvä työnjako voi aiheuttaa riskin kaupungin tietojärjestelmien kehittämistavoitteiden toteuttamiselle.

Sosiaali- ja terveystoimi, tilaaja

Sosiaali- ja terveystoimi on vuodesta 2006 asti saanut menomäärärahoihinsa vuosittain yli 10 miljoonan euron lisäyksen alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuotta 2009 lukuun ottamatta menojen toteuma on ylittänyt muutetun talousarvion.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelutakuutavoitteet jäivät saavuttamatta toimeentulotukihakemusten käsittelyssä, sosiaalityöntekijän palvelutarvearviointiin pääsyssä ja lastensuojelutarpeen selvitysten teossa. Osa palvelutakuutavoitteista on jäänyt toistuvasti toteutumatta. Lastensuojelun tilanne on erityisen ongelmallinen.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa on nähtävissä kausittaista ruuhkautumista, jota on purettu erityisjärjestelyin. Hoitotakuutavoitteiden toteuttamista koskeviin haasteisiin tulisi löytää toistuvien erityisjärjestelyjen sijaan pysyvämpiä ratkaisuja.

Sosiaali- ja terveystoimi onnistui tavoitteessaan lisätä palveluiden avohoito- ja avohuoltopainotteisuutta ja kevyempiä palveluita. Laitoshoidon ja sairaalahoidon määrät laskivat, avopalveluiden määrä kasvoi. Sosiaali- ja terveystoimen on jatkossa pystyttävä paremmin vaikuttamaan erityisesti lapsiperheiden hyvinvointiin kehittämiseen sekä nuorten ja vaikeasti työllistettävien aktivoimiseen.

Sosiaali- ja terveystoimi, tuottaja

Sosiaali- ja terveystoimen tuottajan toimintakate oli alijäämäinen 2,3 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna toimintakate oli alijäämäinen 2,9 miljoonaa euroa.

Tuottajalla on ollut huomattavia haasteita löytää erityisosaajia mielenterveys-, päihde- ja lasten sosiaalityöhön. Positiivista on, että avoterveydenhuollossa terveyskeskuslääkäreiden saatavuus on kääntynyt selvästi paremmaksi syksystä 2009 alkaen.

Kulttuuritoimi

Teatterin määrärahaa on vuoden aikana korotettu valtuuston päätöksillä. Siitä huolimatta sitovuustaso on ylitetty, nyt jo kolmantena peräkkäisenä vuonna. Orkesterin toteutunut toimintakate poikkeaa huomattavasti valtuuston päättämästä sitovasta tavoitteesta. Talouden seuranta on parannettava ja poikkeamiin on reagoitava nopeasti.

Talouden ja toiminnan kehittämisohjelmaan 2010–2012 sisältyvät selvitykset teatterin ja orkesterin toimintamallivaihtoehtoista. Näiden taidelaitosten toiminnan ja talouden pitkäjänteinen kehittäminen vaatii ratkaisujen tekemistä viipymättä.

Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen

Liikelaitoksille asetetut sitovat tavoitteet toteutuivat. Ulkoisten liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto pysyi samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna, kun Oulun Työterveys -liikelaitoksen liikevaihto jätetään pois vuoden 2008 vertailuluvuista. Niiden ylijäämät pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna, merkittävimpänä Oulun Energian ylijäämän puolittuminen.

Liikelaitoksista Nallikarin ja Serviisin omat pääomat ovat negatiiviset.

Sisäisten liikelaitosten liikevaihdot kasvoivat Serviisiä lukuun ottamatta. Peruskunnan taseeseen esitetään siirtoja ainoastaan sisäisten liikelaitosten taseista.

Oulun Konttori

Oulun Konttori on toteuttanut sille asetetut tavoitteet. Se on onnistunut muutaman toimintavuotensa aikana muotoutumaan keskitettyjä talous- ja hallintopalveluja antavaksi sisäiseksi palveluyksiköksi. Tämä näkyy myös ulkopuolisilta tahoilta saatuna tunnustuksina.

Kaupungin talous- ja hallintoprosesseissa on edelleen varaa tuottavuuden nostamiseen. On todettu, että kehittämispotentiaalia ja siten tuottavuuden parantamisen varaa on nimenomaan Konttorin asiakkaiden eli hallintokuntien ja liikelaitosten toiminnoissa. On tärkeää, että tarkastellaan sekä asiakkaan että palveluyksikön puolelta olevia prosesseja samanaikaisesti ja että kaupungin hallinnossa on nimetty kunkin prosessin kehittämisestä vastuulliset tahot. Talous- ja hallintoprosessien kehittämiseen liittyy myös merkittäviä tietojärjestelmien investointitarpeita. Tietojärjestelmien omistajuuden vastuita ja rahoituksen järjestämistä ei ole toistaiseksi ratkaistu.

Oulun Tietotekniikka

Tietotekniikka toteutti sille talousarviossa asetetut sitovat tavoitteet peruskunnalle tehtävästä tuloutuksesta ja palveluiden hinnoittelusta. Kaupungin talousarviossa asetetuista kaupunkistrategiaa tukevista tavoitteista kolme on toteutettu ja kolmesta muusta tavoitteesta Tietotekniikka raportoi, että tavoitteet eivät lainkaan liity Tietotekniikan tehtäviin vaan ovat keskushallinnon tietohallintotiimin vastuulla. Työnjako Tietotekniikan ja keskushallinnon tietohallintotiimin välillä on epäselvä.

Menettelytapa työasemien ja muiden laitteiden hankinnassa on ollut pitkään epäselvä. Hankintamenettely ja rahoitusmalli on nopeasti arvioitava kaikkien osapuolten toimesta ja noudatettava päätettyä toimintamallia.

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos

Pelastuslaitoksen tulee kiinnittää huomiota sekä tavoitteiden määrittelyyn että niiden kattavaan ja täsmälliseen raportointiin. Tuottavuutta on käytännössä pyritty kehittämään, mutta mittarien määrittely on vielä kesken.

Osa vuositavoitteista on pikemminkin keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi.

Palvelutasopäätös vuosiksi 2009–2012 sisältää useita kehittämistoimia muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn saamiseksi säädösten edellyttämälle tasolle. Eri tahojen tekemää seurantaa palvelisi erillinen tiivistelmä palvelutasopäätöksen toimista ja niiden toteutumisesta vuosittain.

Sairaankuljetuksen toimivuus on ollut kohtuullisen hyvä. Hälytysten vasteajat ovat olleet sopimuksen mukaiset, ja asiakkaat ovat saaneet palvelun. Kysyntä ja kustannukset ovat kasvaneet vuosi vuodelta.

Tytäryhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Kaupungin tilinpäätöskirjan tiedot tytäryhtiöiden talouden tilasta ja toiminnasta ovat parantuneet, mutta kehittämistä vielä on. On tärkeää myös valtuuston työn kannalta, että raportointi kattaa olennaiset asiat ja on yhdenmukaista. Johdonmukaisen omistajapolitiikan harjoittamisen edellytykset paranivat, kun vuoden 2010 kevään aikana saatiin valmiiksi kaupungin omistusten strateginen analyysi.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy

On tärkeää, että päätökset aikuiskoulutuksen järjestämistä koskevista omistajapoliittisista linjauksista tehdään nopeasti. Laadukas ja kustannustehokkaasti järjestetty aikuiskoulutus on merkittävä asia seudun asukkaille ja elinkeinoelämälle, eikä se saa vaarantua päätösten pitkittymisen vuoksi. Lisäksi kahdella seudun keskeisellä aikuiskoulutuksen toimijalla, Oulun seudun

koulutuskuntayhtymällä ja Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:llä, on tarpeen tehdä lähivuosina kiinteistöinvestointeja sekä lisätiloina että kiinteistöjen peruskorjauksina.

Ylikiimingin kuntaliitos

Kuntaliitos toteutui yhdistymissopimuksen ja sen liitteenä olleen palvelurakenteiden yhdistämissuunnitelman mukaisesti. Kuntaliitosselvitys ja yhdistymissopimus liitteineen oli valmisteltu perusteellisesti. Vaiheittaista etenemistä on yleisesti pidetty hyvänä ja siinä onnistuttiin sopimusten mukaisesti.

Hallintokuntien ja liikelaitosten kokemusten perusteella tulivat Oulun ja Ylikiimingin kuntaliitoksessa erityisinä riskialueina esille toiminnan sujumisen kannalta tietojärjestelmät, henkilöresurssit ja kiinteistöomaisuuden tila. On aiheellista korostaa, että kuntalaisille on tiedotettava riittävästi yhdistymissopimuksen sisällöstä.

Investointiprosessi ja hankeohje

Sekä Oulun seudun ilmastostrategian täytäntöönpano että työvoima- ja elinkeinoministeriön kanssa solmittu energiatehokkuussopimus edellyttää toimia rakennusten energiankulutuksen vähentämiseksi. On paikallaan, että kaupunki toteuttaa omissa hankkeissaan kestävä kehityksen periaatteita samalla, kun se kannustaa yksityisiä rakentajia energiatehokkaisiin ratkaisuihin.

Jo vuosia käytössä ollut erillisinvestointien hankeohje on toimiva. Hankkeiden valmistelu on tehty pitkäjänteisesti Tilakeskuksen ja käyttäjien yhteistyönä, ja kustannusarviot ovat pitäneet. Vuonna 2009 yhden hankkeen vuosikohtainen määräraha ylittyi ilman, että valtuusto oli päättänyt muutoksesta.

1 LAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA VUONNA 2009

Arviointikohteet

Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointitoimintaansa ohjaavat arviointiperiaatteet -asiakirjan kesäkuussa 2009. Siinä on todettu, että lautakunta hyväksyy vuosittain arviointisuunnitelman, jossa on nimetty arvioinnin teemat ja kohteet. Tavoitteena on, että neljän vuoden toimintakautensa aikana lautakunnan arviointi kattaa koko kaupunkikonsernin toiminnan. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta perustuu revisiotoimiston tekemään valmisteluun.

Arviointiperiaatteiden mukaan lautakunta valitsee vuosittain kaupunkistrategian kriittisten menestystekijöiden tai strategisten tavoitteiden toteutumisesta arviotavaksi vähintään kaksi. Vuoden 2009 arvioinnissa näitä on ollut kolme: tuottavuuden parantaminen ja opetus- ja teknisen toimen kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet. Lisäksi on arvioitu koko kaupunkistrategian 2015 toteutumista. Tuottavuuden parantaminen on ajankohtainen asia kuntatalouden tilan vuoksi ja se on tarkastelussa yleisesti julkisessa hallinnossa. Edellisistä opetustoimen ja teknisen toimen strategisten tavoitteiden kokonaisarviointista on kulunut jo useampia vuosia.

Liikelaitoksista arvioidaan arviointiperiaatteiden mukaan vuosittain vähintään kolmea. Vuonna 2009 arviotavina ovat olleet Oulun Konttori, Oulun Tietotekniikka ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitos. Konttori ja Tietotekniikka ovat sisäisinä liikelaitoksina nyt ensimmäistä kertaa lautakunnan arviotavina. Pelastusliikelaitos edustaa kaupungin organisaatiossa toimivia seudullisia palveluja tuottavia liikelaitoksia. Tytäryhtiöstä arviotavana on Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy, jonka toimiala aikuiskoulutus on merkittävä ja myös ajankohtainen.

Arviointiperiaatteiden mukaan tarkastuslautakunta arvioi vuosittain kaupungin talouden tilaa ja talousarviossa asetettujen vuositasen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Tässä arviointikertomukses-

sa tuodaan tarkasteluun erityisesti ne tavoitteet, joita hallintokunnat ja liikelaitokset eivät pystyneet toteuttamaan vuonna 2009.

Muiksi arviointikohteiksi lautakunta valitsi vuoden 2009 ajankohtaisista asioista Ylikiimingin ja Oulun kuntaliitoksen toteuttamisen ja kaupungin investointiprosessin ja prosessia koskevan hankeohjeen.

Vuoden 2009 arvioinnin raportointi on haasteellista kaupungin toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten vuoksi. Oulun kaupunki reagoi yleiseen talouden taantumaa niin, että kaupunginvaltuusto päätti kesäkuussa 2009 merkittävistä muutoksista talousarvioon ja hyväksyi talouden ja toiminnan kehittämissuunnitelman vuosille 2010–2012. Toimenpiteiden valmistelua ja päätöksiä tehdään vuoden 2010 puolella. Useisiin tarkastuslautakunnan valitsemiin arviointikohteisiin valmistellaan muutoksia ja uusia toiminnan linjauksia. Arviointikertomuksessa on viitattu valmisteluasiakirjoihin ja jo tehtyihin päätöksiin kun se on ollut arvioinnin kannalta perusteltua.

Lautakunta on antanut vuoden 2009 aikana kaupunginvaltuustolle arviointimuistionsa kahdesta seuranta- ja välitilinpäätösraportista.

Lautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunta huolehtii Oulun kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat kunta ja kuntakonsernia koskevat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Oulun kaupungin tarkastussäännön mukaan lautakunnan tulee arvioida myös hallinnon ja talouden sekä palvelutoiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Näissä tehtävissä lautakuntaa avustaa revisiotoimisto.

Tarkastuslautakunta 2009

Varsinaiset jäsenet

Kari Myllyniemi, puheenjohtaja
Seppo Ahde, varapuheenjohtaja
Mia Hirsikangas 23.11.2009 asti, jonka jälkeen
Outi Klintrup
Erkki Kangas
Pasi Kemppainen
Sinikka Korpela
Erno Kuusela
Maarit Raitio
Noora Vaarala

Varajäsenet

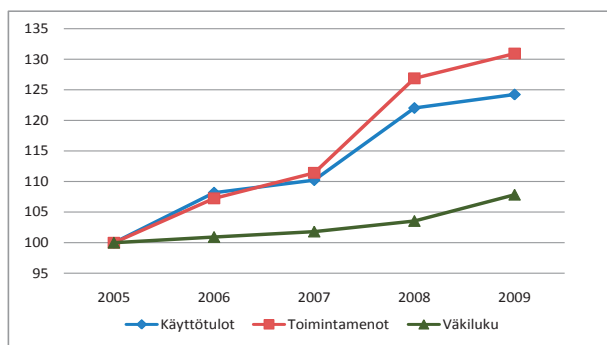
Sakari Korpi
Jukka Holtinkoski
Krista Hummastenniemi
Petri Juntunen
Ville Ruotsalainen
Taina Keränen
Katri Pirttikoski
Merja Paananen
Eliisa Alatalo

2 KAUPUNGIN TALOUS

Kaupungin tulot ja menot

Kaupungin tulot (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet yhteensä) olivat vain 15,8 miljoonaa euroa (1,8 %) korkeammat kuin edellisenä vuonna. Toimintamenot kasvoivat edellisestä vuodesta 26,3 miljoonaa euroa (3,2 %). Kaupungin (peruskunta+liikelaitokset) ylijäämäksi muodostui 8,8 miljoonaa euroa. Se oli 14,5 miljoonaa euroa huonompi kuin vuoden 2008 ylijäämä. Tulos oli pari miljoonaa euroa parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa oli ennakoitu. Peruskunnan tulos oli alijäämäinen kuten jo vuonna 2008. Nyt alijäämää kertyi 17 miljoonaa euroa. Se oli kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin kesäkuussa muutetussa talousarviossa oli arvioitu. Tuloksen muodostumiseen arvioitua paremmaksi oli sekä sisäisiä että ulkoisia syitä, joita on tarkasteltu jäljempänä.

Kaupungin tulojen, käyttömenojen ja väestön suhteellinen kasvu vuosina 2005–2009. Vuosi 2005=100. Tulot = toimintatuotot+ verotulot+valtionosuudet

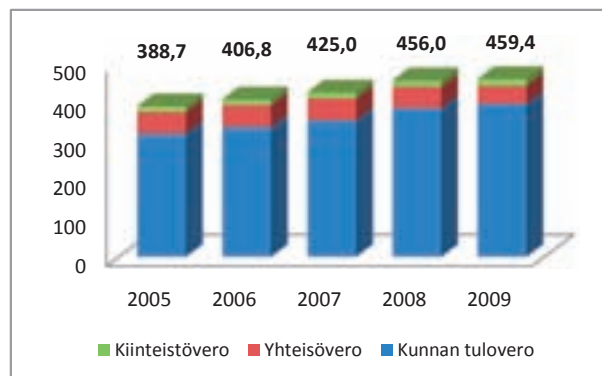
Vuoden 2008 luvuissa on mukana myös Ylikiiminki

Kaupungin toimintamenojen kasvu oli edelleen suurempi kuin tulojen kasvu. Kasvua edellisestä vuodesta oli 3,2 %, kun verotulot ja valtionosuudet kasvoivat yhteensä vain 2,7 %. Menojen kasvu on taittunut. Viime vuosina kasvu on ollut 6–7 %:n tasolla.

Peruskunnan toimintamenot olivat 13,5 miljoonaa euroa alemmat kuin muutetussa talousarviossa oli arvioitu. Suurimmat yksittäiset alitukset suhteessa määrärahoihin olivat eläke- ja lomapalkkamenot 4 miljoonaa euroa, erikoissairaanhoidon menot 3 miljoonaa euroa, Kelamaksun poisto 1,5 miljoonaa euroa ja kehityshankkeiden menot.

Verotuloja kertyi 24,4 miljoonaa euroa enemmän kuin kesäkuun muutoksessa arvioitiin. Edelliseen vuoteen verrattuna kertymä oli vain 3 miljoonaa euroa korkeampi. Ansio- ja pääomatuloveron kertymä oli 14 miljoonaa euroa korkeampi ja yhteisöveron kertymä oli vajaa 10 miljoonaa euroa korkeampi kuin kesäkuussa 2009 tehty arvio. Yhteisöveron kertymässä näkyy vuonna 2009 tehty päätös kuntien jako-osuuden nostamisesta 10 prosenttiyksiköllä vuosina 2009–2011. Kunnan tuloverossa ei vielä vuonna 2009 näy merkittävästi työttömyyden kasvu. Työttömyysaste vuonna 2009 oli 13,4 %, vuonna 2008 se oli 11,2 %.

Verotulot vuosina 2005–2009 milj. €

Vuoden 2008 luvuissa on mukana myös Ylikiiminki

Verokertymien muutokset vuosina 2005–2009

Vero	2005 Muutos	2006 Muutos	2007 Muutos	2008 Muutos	2009 Muutos
Kunnan tulovero	4,2 %	5,5 %	5,1 %	7,1 %	4,6 %
Yhteisövero	18,5 %	-0,5 %	0,3 %	-4,2 %	-14,9 %
Kiinteistövero	6,8 %	6,3 %	5,9 %	6,1 %	8,0 %
Yhteensä	6,1 %	4,6 %	4,5 %	5,6 %	2,4 % *
Kokoomaa keskimäärin, muutos	4,2 %	6,4 %	7,5 %	7,6 %	0,4 %

(*) Ylikiimingin verotulot vuonna 2008 olivat 7,29 M€. Se huomiottaen kasvu vuodesta 2008 vuoteen 2009 oli vain 0,7 %.

Valtionosuuksia Oulu sai 111,7 miljoonaa euroa. Se oli 0,2 miljoonaa euroa enemmän kuin arvio ja 11,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2008.

Peruskunnan toimintatuottoja kertyi 7,5 miljoonaa euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa oli arvioitu. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintatuotot olivat 10,8 miljoonaa euroa korkeammat. Tuottoja kertyi arvioitua enemmän erityisesti sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksuista ja maanvuokratuloista. Energian liikevaihto ei kasvanut vuonna 2009. Se vaikuttaa koko kaupungin toimintatuotoissa niin, että kasvua edelliseen vuoteen oli vain 0,8 miljoonaa euroa.

Kaupungin tulos oli selvästi parempi kuin kesäkuussa talousarviota muutettaessa arvioitiin. Tähän vaikutti se, että verotuloja kertyi 24,4 miljoonaa euroa arvioitua enemmän ja toimintamenot jäivät 13,5 miljoonaa euroa arvioitua alhaisemmiksi. Tarkastuslautakunta katsoo aiheelliseksi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että toimintamenojen kasvu 3,2 % on edelleen suurempi kuin tulojen 2,7 %:n kasvu.

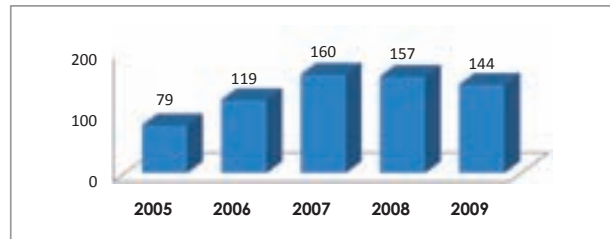
Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuusto muutti kesäkuussa 2009 talousarviota niin, että verotuloista ja valtionosuuksista esitettiin uudet arviot, hallintokuntien menomäärärahoja, tuloarvioita ja investointimäärärahoja alennettiin ja nettoyksiköiden sitovuustasoja muutettiin. Samassa päätöksessä pitkäaikaisten lainojen lainavaltuuksia nostettiin 10 miljoonalla eurolla. Hallintokunnat ja nettoyksiköt sopeuttivat toimintansa muutoksiin lukuun ottamatta opetustoimintaa, teknistä toimintaa ja kulttuuritoimen nettoyksiköitä. Opetustoimi ylitti menomäärärahansa 0,4 miljoonalla eurolla (säästötavoite oli 1 miljoonaa euroa) ja tekninen toimi 0,5 miljoonalla eurolla (säästötavoite oli 1 miljoonaa euroa). Kulttuuritoimen nettoyksiköt jäivät toimintakate tavoitteistaan: kaupunginteatterin toimintakate oli 74 000 euroa huonompi kuin tavoite, kaupunginorkesterin 396 000 euroa ja Tietomaan 11 000 euroa.

Investoinnit

Investointeihin käytettiin 144 miljoonaa euroa. Tästä suurimman osan eli 32 % käytti Tilakeskus, Energia käytti 26,4 % ja tekninen toimi lähes 20 %. Investointeihin oli kaikkiaan budjetoitu noin 160 miljoonaa euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä talonrakennusinvestoinneissa 12 miljoonaa euroa ja kiinteistöjen korjausmäärärahasta 0,5 miljoonaa euroa. Syynä ovat aikataulumuutokset ja myös yleisen kustannustason lasku on näkynyt alhaisempina hintoina rakennusurakoissa. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden 28,8 miljoonan euronmäärärahasta jäi käyttämättä 4,4 miljoonaa euroa. Oulun Energia käytti investointeihin noin 38 miljoonaa euroa, mikä oli noin 18 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2008. Suurimmat investoinnit olivat kaukolämmön (14,1 miljoonaa euroa) ja energiatuotannon hyötyasteen kohottamiseen liittyvät investoinnit.

Investointimenot vuosina 2005–2009 milj. €

Vuoden 2008 luvussa on mukana myös Ylikiiminki

Investointitaso on ollut korkea jo usean vuoden ajan. Tulorahoituksella ei investointeja ole pystytty kattamaan ja vuonna 2009 investointien tulorahoitusprosentti oli vain 49 %. Tarkastuslautakunta pitää aiheellisena kiinnittää huomiota kertyneeseen korjausvelkaan. Rakennusten korjausvelan on arvioitu vuoden 2009 lopussa olevan 62 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden (kadut ja sillat) korjausvelaksi vuosilta 2001–2009 yhteensä 33,8 miljoonaa euroa.

Talouden hallinnan tavoitteet

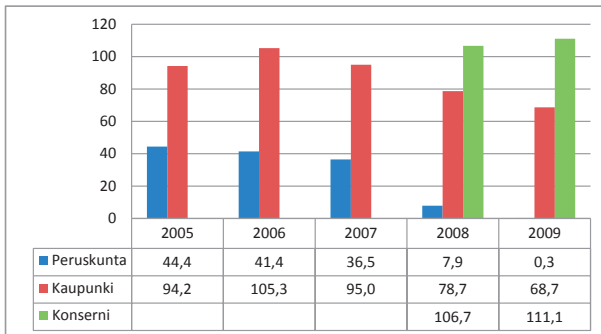
Talouden hallinta ja siihen liittyen tasapainoinen talous pitkällä aikavälillä on yksi kriittisistä menestystekijöistä vuonna 2009 sovelletussa kaupunkistrategiassa 2015. Tarkistetussa kaupunkistrategiassa 2020 talouden hallinta on nostettu strategiseksi päämääräksi ja se on ilmaistu "Oulussa on hyvät palvelut ja tasapainoinen talous". Tavoitteet ja mittarit (viittaus talouden hallinnan tavoite -taulukko) ovat samat kuin aikaisemmin ja lisäksi on otettu tavoitteeksi velkaantumisen hillitseminen.

Talouden hallinnan tunnuslukujen toteutuma vuosina 2005–2009

Tunnusluvut	Toteuma		
Käyttötalouden neton kasvu pienempi kuin tulorahoituksen kasvu	Tulorahoituksen kasvu (verot + valtionosuus)	Toimintakatteen kasvu	
	2005	7,3 %	22,9 %
	2006	6,1 %	4,6 %
	2007	4,5 %	9,7 %
	2008	7,4 %	11,2 %
	2009	2,7 %	5,8 %
	keskiarvo 2006–09: 5,2 %	keskiarvo 2006–09: 7,8 %	
Investointien tulorahoitusprosentti suurempi kuin 100 % pitkällä aikavälillä	2005	123 %	
	2006	90 %	
	2007	61 %	
	2008	51 %	
	2009	49 %	
	keskiarvo 2006–09: 63 %		
Peruskunnan tulorahoitus kattaa peruskunnan poistot	Peruskunnan vuosikate	Peruskunnan poistot	
	2009 0,4 milj. euroa	17,1 milj. euroa	

Vuoden 2008 luvuissa ei ole mukana Ylikiiminki

Vuosikatteen vuosina 2005–2009 milj. €

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että liikelaitosten vaikutus kaupungin tuloksessa on edelleen merkittävä. Vuosikatteeseen niiden vaikutus oli lähes 70 miljoonaa euroa.

Vuoden 2008 luvuissa ei ole mukana Ylikiiminki

Suurten kaupunkien talouden tunnuslukuja vuosina 2006–2009

Tunnusluku	Helsinki	Espoo	Tampere	Vantaa	Turku	Oulu
Investointien tulorahoitus %						
2006	84 %	130 %	77 %	62 %	39 %	90 %
2007	85 %	117 %	98 %	49 %	67 %	61 %
2008	78 %	32 %	62 %	63 %	33 %	51 %
2009	51 %	57 %	53 %	47 %	102 %	49 %
Lainaa €/asukas						
2006	1 205	542	1 058	2 779	1 537	515
2007	1 263	508	959	3 025	1 956	579
2008	1 150	473	937	3 077	1 914	803
2009	1 527	625	1 338	3 666	1 869	1 200

Vuoden 2008 luvuissa ei ole mukana Ylikiiminki

Talouden hallinnan tavoitteet eivät ole toteutuneet useana vuonna. Toimintamenojen kasvu on ollut suurempaa kuin tulojen kasvu. Toimintamenojen kasvu taittui vuonna 2009, mutta myös verotulojen kasvu oli edellisiä vuosia pienempi.

Kaupungin lainamäärä asukasta kohti oli vuoden lopussa lähes 50 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Kaupungin lainakanta oli vuoden 2009 lopussa noin 167 miljoonaa euroa.

Konsernin talous

Konsernitilinpäätöksessä ovat mukana kaupungin (peruskunta+liikelaitokset) lisäksi tytäryhteisöt ja osuu-

det kuntayhtymistä. Konsernitason tilinpäätös tehtiin ensimmäisen kerran vuodelta 2008. Konsernirakenteessa vuonna 2009 tapahtuneita muutoksia on tarkasteltu kohdassa 6.1.

Konsernin ja kaupungin talouden tunnuslukuja 2008–2009

Tunnusluku	Kaupunki		Konserni	
	2008	2009	2008	2009
Investointien tulorahoitus %	51 %	49 %	43 %	53 %
Omavaisuusaste %	80 %	77 %	68 %	66 %
Lainakanta	107,2 milj. €	166,9 milj. €	355,3 milj. €	430,1 milj. €
Lainat €/asukas	803 €/as	1 200 €/as	2 660 €/as	3 092 €/as
Taseen loppusumma	1 579 milj. €	1 644 milj. €	1 950 milj. €	2 052 milj. €

Vuoden 2008 tiedot eivät sisällä Ylikiimingin tietoja

Konserniyhtiöiden lainamäärät kasvoivat vähemmän kuin kaupungin, joten konsernin lainakannan kasvu oli selvästi pienempi kuin kaupungin. Konsernin lainakanta kasvoi noin 16 %, kaupungin noin 49 %. Konsernin lainakannasta suurin osa on Sivakka Oy:n lainoja, joissa näkyy Sivakan investointitason lasku. Sivakka-yhtymän investoinnit vuonna 2008 olivat 11,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2009 vain 6,3 miljoonaa euroa.

Konsernin taloudessa ei tunnusluvulla tarkasteltuna tapahtunut merkittäviä muutoksia vuonna 2009 edelliseen vuoteen verrattuna. Konsernin ylijäämä oli 13,9 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 16,4 miljoonaa euroa. Vuosikate euroa/asukas pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 799 euroa/asukas.

3 KAUPUNKISTRATEGIA

3.1 KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2009 toimintakertomuksessa on jälleen kattavasti raportoitu vuonna 2005 hyväksytyn ja vuonna 2007 tarkistetun kaupunkistrategian 2015 toteutumisesta. Useiden tavoitteiden on todettu toteutuneen tai kehityksen olleen tavoitteiden suuntaista. Heikoimmoin tai ei lainkaan toteutuneiksi raportoidaan väestön terveydentilan paranemista ja hyvinvoinnin lisäämistä, nuorisotyöttö-

myyden vähenemistä, talouden hallintaa ja pysäköinti- ja joukkoliikennetkaisuja koskeneiden tavoitteiden. Kaupunkikeskustan kehittämistä ja seudullista palvelurakennetta koskeneiden strategisten tavoitteiden toteuttamisen on todettu keskeytyneen ja jääneen odottamaan uusia päätöksiä.

Kaupunkistrategian toteutuminen vuonna 2009, tarkastelu kriittisten menestystekijöiden tasolla. Tarkastelu perustuu vuoden 2009 toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin.

	Tavoitteista toteutunut, kpl	Tavoitteet toteutuneet vain osin, toteutuvat myöhemmin, ei ole esitetty vuoden 2009 toteumatietoa tai toteuttamista siirretty, kpl	Tavoitteet eivät ole toteutuneet, kpl
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja palvelukyky			
Asukkaiden terve ja itsenäinen elämä			2
Turvallinen kaupunkiyhteisö	1	1	
Palvelujen asiakaslähtöisyys	3	2	
Monimuotoinen ja moniarvoinen kaupunkikulttuuri	1	3	
Luonnon monimuotoisuus ja hyvä laatu	2	1	
Onnistunut elinkeino- ja työllisyyspolitiikka	2	7	1
Huipputasoinen koulutus	1	1	
Oulu on pohjoisen Euroopan henkilö- ja tavaravirtojen keskus	2	1	1
Elinvoimainen kaupunkikeskusta			3
Aktiivinen kuntalaisuus	2		
Talous			
Talouden hallinta	2	1	5
Tehokas ja vaikuttava omistajapolitiikka		2	1
Toimintatavat ja rakenteet			
Kansainvälisesti toimiva ja strategisia tavoitteita tukeva tuloksellinen innovaatioympäristö	1	1	
Kaupungin markkinointi on tehokasta ja kansainvälistä		1	
Asukkaiden tarpeista lähtevä monimuotoinen ja seudullinen palvelurakenne	2	2	2
Ydinkunta-palvelukuntamallin läpivienti organisaatiossa	1	2	1
Merkittävässä kaupunkikehityksen hankkeissa arvioidaan sen vaikutusta palvelutason, talouden, ilmaston ja ympäristön muutokseen	1		
Henkilöstö ja kyvykkyys			
Selkeä ja tehokas johtamisjärjestelmä	5		
Kyvykäs ja oikein resursoitu henkilöstö	2		1
Yhteensä	28	25	17

Kaupunkistrategian toteutumisen arviointia vaikeuttaa se, että toimintakertomuksessa ei pystytä esittämään tietoa useiden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2009 sen vuoksi, että käytetyn mittarin arvosta ei ole ajantasaista tietoa. Tällaisia ovat esimerkiksi elinkeino- ja työllisyyspoliittiset tavoitteet ja asukastytyväisyyskyselyjen tuloksiin perustuvat tavoitteet. Strategiassa on myös

tavoitteita, joihin liittyvät toimet on keskeytetty vuonna 2009 tai niitä on siirretty, ja tavoitteet eivät tämän vuoksi ole toteutuneet vuonna 2009. Esimerkkejä ovat elinvoimaisen kaupunkikeskustan kehittämistä ja omistajapolitiikkaa koskeneet tavoitteet. Nämä tilanteet on yllä olevassa taulukossa merkitty keskimmaiseen sarakkeeseen.

Tarkastuslautakunta on kaupunkistrategian toteutumisen arvioinnissa noudattanut tiukkaa linjaa. Mikäli tavoitteen toteutuminen on siirtynyt, toimet keskeytetty tai toteutumasta ei ole ajantasaista tietoa, ei tavoitteen voi katsoa toteutuneen. Näin arvioituna lautakunnan käsitys kaupunkistrategian toteutumisesta ei ole yhtä myönteinen kuin toimintakertomuksessa on esitetty.

**Tarkastuslautakunnan mielestä on sinänsä perusteltua asettaa myös tavoitteita, joiden toteuttaminen kestää vuosia. Tavoite tulee tällöin asettaa selkeästi usean vuoden jaksolle. Näin on kaupunkistrategiassa tehtykin, mutta vuosittavoitteita ei ole määritelty asian etene-
misen mukaan. Tarkastuslautakunta pitää kaupunkistrategian ohjaavuuden näkökulmasta tärkeänä, että kiinnitetään enemmän huomiota tavoitteiden ja mittareiden sisältöjen loogisuuteen.**

Kaupunginvaltuusto hyväksyi tarkistetun kaupunkistrategian 2020 marraskuussa 2009. Siinä strategiaa tavoitteita on täsmennetty ja mittareita terävöitetty. Kehitys parantaneet myös raportoinnin laatua. Keskeisin sisältö on sama kuin edellisessä kaupunkistrategiassa. Uusia kriittisiä menestystekijöitä ovat ilmastomuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen, kestävä kehityksen huomioon ottaminen kaikessa kaupungin toiminnassa ja henkilöstön hyvinvointi. Useita kriittisiä menestystekijöitä ja strategiaa tavoitteita on tarkennettu ja niitä on painotettu toisin kuin edellisessä strategiassa. Vuonna 2009 toteutumatta jääneet tavoitteet kuten talouden hallintaa, omistajapolitiikkaa ja kaupunkikeskustan kehittämistä koskevat tavoitteet sisältyvät uuteenkin strategiaan.

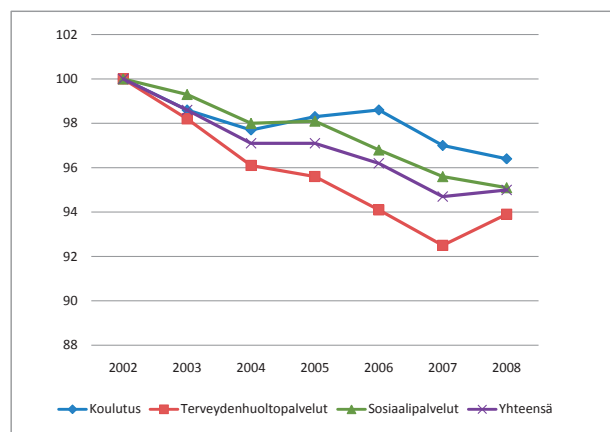
3.2 TUOTTAVUUDEN PARANTAMINEN STRATEGISENA TAVOITTEENA

Kaupunkistrategiassa on asetettu tavoitteeksi "tuottavuuden ja taloudellisuuden jatkuva kasvattaminen". Tuottavuuden mittariksi on määritelty "asukasluku/henkilötyövuodet (oma toiminta)". Vuoden 2009 toteutumaksi on raportoitu 19,4, kun suhdeluku vuonna 2008 oli 18,8. Näin tarkasteltuna kaupungin oman toiminnan tuottavuus olisi kasvanut. Lisäksi on raportoitu tunnusluku "asukasluku/deflatoidut ulkoisten palvelujen ostot". Tämän tunnusluvun arvo vuonna 2009 oli 0,55 ja sama vuonna 2008. Uudessa kaupunkistrategiassa 2020 tuottavuuden kasvutavoite ja tunnusluvut ovat samat. Tuottavuutta mitataan yleisesti tuotoksen ja panoksen suhteella. Kaupunkistrategiassa käytetty tunnusluku ei mittaa tuottavuutta. Oulun kaupungin kokonaistuottavuudesta ei siten ole käytettävissä toteutumatietoja. Myöskään toimialakohtaisia tuottavuuslukuja ei ole.

Tilastokeskuksen vuodet 2002–2008 kattavan tutkimuksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien koulutuksen, sosiaalipalveluiden ja terveydenhuoltopalveluiden yhteen-

laskettu kokonaistuottavuus parani 0,3 % vuonna 2008. Terveydenhuoltopalvelujen tuottavuuden kasvu vuonna 2008 nosti kokonaistuottavuuden positiiviseksi. Terveydenhuollossa tuotos kasvoi 5,3 % vuonna 2008, kun kokonaispanos kasvoi 3,9 %. Tuotoksen kasvua selittävästä tekijöistä tai siitä, onko kyseessä mittaustavan muutos, ei ole tietoa. Vuodesta 2002 vuoteen 2008 kuntayhteisöjen yhteenlaskettu tuottavuus laski noin viisi prosenttia. Vuoden 2009 tietoja ei ole vielä käytettävissä. Tilastokeskus ei laadi kuntakohtaisia tilastoja tuottavuudesta.

Tilastokeskus: Kuntien ja kuntayhtymien koulutuksen, terveydenhuoltopalveluiden ja sosiaalipalveluiden kokonaistuottavuuden kehitys vuosina 2002–2008 (2002=100)

Kaupunkistrategiassa on tavoitteena tuottavuuden kasvu. Asukasluku/henkilötyövuodet -tunnusluku ei mittaa tuottavuutta. Kaupungin toimintojen tuottavuuden tasosta ja kehityksestä ei siten toimintakertomustietojen perusteella voi muodostaa käsitystä. Esimerkiksi Tilastokeskuksen menetelmä voisi olla käytökelpoinen kaupungin kokonaistuottavuuden tarkastelussa. Tuottavuutta on perusteltua tarkastella omalla mittarillaan. Kaupunkistrategiassa on jo tavoitteita ja tunnuslukuja, joilla tarkastellaan kaupungin toiminnan muita tärkeitä ulottuvuuksia kuten asukastyytyväisyyttä, taloudellisuutta ja palveluiden vaikuttavuutta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tuottavuuden mittaaminen on haasteellista mutta tarpeellista. Tuottavuuden mittamisen ohella on samanaikaisesti tarkasteltava omilla mittareillaan palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja saatavuutta.

Tarkastuslautakunnan mielestä hallintokuntien ja liikelaitosten toiminnan tavoitteita ja mittareita, erityisesti tuottavuutta koskevia, tulee selkeyttää ja yksinkertaistaa. Tarkastelu on nyt liian monimutkainen, kun yhdellä tunnusluvulla yritetään kuvata useita toiminnan ulottuvuuksia. Toimivat mittarit ovat keskeinen apuväline johtamisessa.

Hallintokuntien ja liikelaitosten strategisissa tavoitteissa on tuottavuustavoitteita, joita on tarkasteltu tämän arviointikertomuksen asianomaisissa kohdissa. Käytössä on nyt hyvin monenlaisia lähestymistapoja ja mittareita. Tuottavuuden mittareina on käytetty esimerkiksi seuraavia: kulut/asukas, työpanos/asiakkaat, henkilöstön poissaolot, käytettyjen henkilötyövuosien vähentäminen, kustannussäästöt, henkilötyöpanoksen suhde johonkin palvelujen osatekijään. Näissä tunnusluvuissa on tunnistettu panoksen osuus tuottavuuden mittaamisessa, mutta ei tuotosta. Hallintokunnat ja liikelaitokset ovat viime vuosina määritelleet suoritteitaan ja tuoteistaneet palveluitaan, joten tuotostietoja pitäisi nyt olla. Usein on samaan tavoitteeseen sisällytetty tehokkuuden, taloudellisuuden ja tuottavuuden parantaminen, mutta käytetty mittari on yksi ja sama kaikille näille kolmelle ulottuvuudelle.

Valtioneuvoston selonteossa kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta on todettu, että yhteisen, yleispätevän ja kuntien vertailun mahdollistavan sekä palvelujen laadun ja vaikuttavuuden huomioiminen on haastavaa, mutta sellaiselle on tarvetta nykyisessä taloustilanteessa. Valtiovarainministeriö on perustanut 20 suurimman kaupungin tuottavuusohjelman keväällä 2009. Sen työn tuloksia ei ole vielä käytettävissä. Kesäkuussa 2009 Oulun kaupunginvaltuusto hyväksyi talouden ja toiminnan kehittämissuunnitelman 2010–2012, joka sisältää useita mainintoja tuottavuuden parantamistarpeesta.

Toimivat mittarit ovat keskeinen apuväline toimintojen organisoimisessa ja johtamisessa. Mittareiden tulee olla yhtenäisiä ja läpinäkyviä ollakseen uskottavia. Tuottavuuden mittareita tarkasteltaessa on pidettävä mielessä, että ne kertovat tuotantoprosessin kehittymisestä, eivät suoraan palvelutuotannon onnistuneisuudesta. Mittaaminen ei sinänsä riitä, tärkeää on myös tulosten analysointi ja päätelmät tuottavuuden muutoksen syistä.

3.3 OPETUSTOIMEN KAUPUNKISTRATEGIAAN LIITTYVÄT TAVOITTEET

Tavoitteet

Opetustoimessa valmistellaan kevään 2010 aikana uuteen kaupunkistrategiaan 2020 perustuvaa strategia-asiakirjaa, joka on perustana vuoden 2011 talousarvion ja toimintasuunnitelman laatimiselle. Kaupungin vuoden 2009 talousarviossa hyväksytyt opetustoimen tavoitteet on asetettu tukemaan kaupunkistrategian 2015 toteutumista. Kaupunkistrategiassa on kriittisenä menestystekijänä, että Oulussa on huipputasoinen koulu.

Opetustoimen vuoden 2009 ja myös vuoden 2010 strategiset päämäärät ovat:

1. Oulussa on maan parhaiten voivat oppilaat ja opiskelijat ja hyvät oppimistulokset.
2. Koulujen yhteisöllisyys vahvistaa suvaitsevaisuutta, moniarvoisuutta ja elämänhallintaa.
3. Kansainvälisyys ja kulttuuri ovat tärkeä ja luonteva osa koulujen arkipäivän toimintaa.
4. Oulu on opetuksen kehittämisen keskus ja innovatiivinen edelläkävijä.
5. Oulun opetustoimi on Suomen vetovoimaisin opetusalan työnantaja ja opetuksen järjestäjä.
6. Opetustoimella on selkeä ja toimiva johtamisjärjestelmä ja strategiaa tukeva rakenne.
7. Tehokas ja taloudellinen, seudullisesti kehittyvä oppilaitosverkko.

Opetustoimen kaupunkistrategiaa tukevat tavoitteet ja toteutuminen vuonna 2009, opetustoimen raportoinnin mukaisesti

Strateginen tavoite	Tavoite 2009	Toteuma
Innovaatiiviset ja uutta teknologiaa hyödyntävät oppimisympäristöt	Oppimislustojen hyödyntäminen Lukiokoulutus: verkko- ja monimuoto-opetus	Yhteinen oppimislusta on valittu (live@edu). Opettajia koulutettu sen käyttöön. Verkko-oppiminen – hanke alkoi vuoden 2009 alussa. Rakennettu toiminnallisia ja teknisiä valmiuksia. Verkkokursseja tarjottu eLukioissa ja monimuotolukioissa
Tuottavuuden ja taloudellisuuden parantaminen.	Kustannukset €/oppilas kehittyvät korkeintaan yleisen kustannustason mukaan.	Peruskoulut (*): 2007: 5 545 €/oppilas 2008: 6 030 €/oppilas 2009: 6 363 €/oppilas Päivälukiot (x): 2007: 5 293 €/oppilas 2008: 5 668 €/oppilas 2009: 5 751 €/oppilas
Talous- ja toimintasuunnitelma ohjaa toimintaa tehokkaasti	Sopimusohjauksella käyttöönnotto ja jalkauttaminen työyhteisöjen tasolle.	Toimintamalli sisällytetty käyttösuunnitelmaan.
Seudullinen palveluverkosto	Seudullisen lukiokoulutuksen valmistelu etenee seudun kuntien tekeminen päätösten mukaisesti.	Yhtenäisen työ- ja loma-ajat käytössä. Yhtenäinen 5-jaksojärjestelmä käytössä seudun lukioissa. Yhtenäinen tuntikierto-kaavio käytössä Oulun lukioissa.
Koko organisaatiota johdetaan strategialähtöisesti.	Koulujen tiimityö käytössä kaikissa kouluyksiköissä. Esimiestyöskentely ja henkilöstön työtyytyväisyys paranee.	Kaikissa kouluissa on käytössä tiimityö. Esimiestuki ja työn hallinta ovat Kunta10-tutkimuksen mukaan paremmalla tasolla kuin Oulu yhteensä -taso.

(*) Kustannuksissa eivät ole mukana erityiskoulut, yhteiset kustannukset ja oppilashuollon kulut

Tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamisen mittarina on opetustoimen tavoitteissa käytetty oppilaskohtaisten kustannusten kehitystä. Mittarissa viitataan yleiseen kustannustason nousuun, mutta ei ole tarkemmin määritelty mitä kustannusindeksiä vertailussa käytetään. Elinkustannusindeksin vuosimuutos vuosien 2008 ja 2009 välillä oli 0,0 %. Tilastokeskuksen tiedon mukaan kuntien peruspalvelun hintaindeksi nousi 2,3 % vuonna 2009. Opetus- ja kulttuuritoimen hintaindeksi nousi 2,1 %.

Kustannukset oppilasta kohti olivat vuonna 2009 perusopetuksessa 5,3 % korkeammat kuin vuonna 2008. Taloudellisuustavoite ei siten toteutunut, käytettiin vertailussa kumpaa vain edellä mainituista hintaindekseistä. Opetustoimen tekemä oppilaskohtaisten menojen erittely osoittaa, että eniten kasvoivat kiinteistömenot. Vuonna 2008 niiden osuus oli 20,6 %, vuonna 2009 jo 23 %. Myös psykososiaalisen tuen ja avustajien menojen suhteellinen osuus kasvoi hieman. Henkilöstökulujen suhteellinen osuus sen sijaan laski hieman.

Lukiokoulutuksessa (päivälukiot) kustannusten kasvu oppilasta kohti oli 1,5 %. Opetustoimen laatimien tarkistuskulujen mukaan lukiokoulutuksen oppilaskohtaiset menot vuonna 2008 olivat 5 655 euroa/oppilas ja 5 769 euroa/oppilas vuonna 2009. Tarkennetuissa laskelmissa laskentatapa on yhtenäistetty, ja luvut poikkeavat hieman tavoitetaulukossa raportoiduista luvuista. Näillä luvuilla tarkasteltuna oppilaskohtainen kustannus kasvoi 2,0 % ja jäi siis alle edellä mainittujen palveluhintaindeksien nousun. Opetustoimen selvityksen mukaan kustannus-

tasoon vaikutti se, että tavoitteeksi asetettujen säästöjen toteuttaminen onnistui lukioiden osalta. Lukiokurssien karsinta on voitu tehdä kesken lukuvuoden. Lukiokysikkö alitti vuonna 2009 henkilöstökulujen budjetin.

Opetuksen kustannuksia oppilasta kohti tilastoidaan monin tavoin, mikä hankaloittaa kustannustasojen vertailua kuntien kesken. Opetushallituksen ja Tilastokeskuksen tiedot poikkeavat toisistaan. Opetushallituksen tilasto ei kuvaa todellisia kustannuksia vaan sitä osaa kustannuksista, jonka opetushallitus hyväksyy valtionosuuden perustaksi. Kustannustavoitteiden asettamisessa (viittaus opetustoimen tavoitteet ja toteutuma -taulukko) opetustoimi on jo vuosien ajan käyttänyt omaa, edellisistä poikkeavaa laskentamallia, johon eivät sisälly erityiskoulujen, opetustoimen yhteiset ja oppilashuollon kulut.

Toiminnalliset tavoitteensa opetustoimi toteutti. Vuositavoitteet oli määritelty niin, että esimerkiksi oppimisympäristöjä koskevan strategisen tavoitteen osalta on vuonna 2009 vasta luotu teknisiä ja taidollisia edellytyksiä. Vuoden 2010 tavoitteet on puolestaan määritelty niin, että niillä kehittämistoimia viedään eteenpäin siitä mitä vuonna 2009 on saavutettu. Raportointi esimiestyöskentelyn ja henkilöstön työtyytyväisyyden kehityksestä ei ole täsmällistä (viittaus opetustoimen tavoitteet ja toteuma-taulukko). Esimiestuen arvosana oli 3,6 edellisessä opetustoimen Kunta10 – tutkimuksessa ja viimeisimmässä 3,62. Työn hallinnan vastaavien mittausten arvot olivat 3,98 ja 4,01. Näiden tietojen perusteella merkittävää muutosta ei ole tapahtunut.

Opetustoimi toteutti sille kaupungin talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet on kyllä johdettu opetustoimen strategisista päämääristä, mutta eivät ole erityisen haasteellisia suhteessa niihin. Tavoitteet on ilmaistu kehittämistoimina.

Talouden hallinnan tavoitteista jäi toteutumatta oppilaskohtaisten kustannusten nousua koskenut tavoite. Kiinteistökustannusten suhteellinen osuus kustannuksissa on merkittävästi kasvanut.

Perusopetuksen järjestäminen

Vuonna 2009 perusopetusta annettiin 42 peruskoulussa, jotka muodostavat 8 aluetta ja lisäksi on 2 erityiskoulua. Alueen rehtorit muodostavat rehtoriimin ja jokaisella alueella on yhdysrehtori. Opetustoimi uudisti vuonna 2009 perusopetuksen aluejaon. Opetuslautakunnan huhtikuussa vuonna 2009 tekemän päätöksen mukaan oppilaat sijoitetaan peruskoulun oppilasalueen kouluihin siten, että aloittavat opetusryhmät ovat oppilasmäärältään tasapainossa. Opetuslautakunnan marraskuussa tekemän päätöksen mukaan Oulun kaupunki jakautuu kahdeksaan oppilasalueeseen. Nämä alueet muodostavat vuodesta 2010 alkaen myös oppilaaksiottoalueen. Alueen koulujen rehtoreista muodostuva re-

toriimi valmistelee yhdysrehtorin johdolla oppilaiden sijoittumisen alueen kouluihin. Lähikouluna voi toimia muikin oppilasalueella sijaitseva koulu kuin oppilaan kotia lähinnä sijaitseva koulu. Päätös sisältää myös maksuttoman koulukuljetuksen periaatteet sekä periaatteet, joita noudatetaan asuinpaikan tai -kunnan vaihdossa kesken peruskoulun.

Kaupungin peruskoulujen oppilasmäärä vuonna 2009 tilastointipäivänä 20.9. oli 12 412. Kasvua edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta oli 1,1 % eli 132 oppilasta. Opetustoimi on arvioinut oppilasmäärän kasvavan vuoteen 2020 mennessä 1 000 oppilaalla. Arvio perustuu Oulun väestöennusteeseen.

Perusopetuksen oppilasmäärätietoja

	TP 2008 oppilaita	TA 2009 oppilaita	TP 2009 oppilaita	Muutos %	Ennuste syksy 2011	Ennuste syksy 2012
OPPILASMÄÄRÄT						
Perusopetus yhteensä	12 280	12 438	12 412	1,0		
0–6 luokat	7 729	7 791	7 812	1,1	+ 330	+ 500
7–10 luokat	4 090	4 171	4 129	0,9	-230	-200
Erytyiskoulut	367	374	357	-2,7		
Kieli- ja kulttuuriryhmien valmistava opetus	45	52	66	46,6		
Sairaalaopetus	49	50	48	-2,0		
OPETUSTUNNIT	847 382		844 480	-0,3		

Perusopetuksen vaikuttavuutta on opetustoimessa jo pitkään seurattu kahdella tunnusluvulla, jotka ovat 1) päättötodistusten saajien määrä ja 2) erityisopetukseen siirrettyjen määrä. Molemmat tunnusluvut ovat olleet kolmena viime vuonna samalla tasolla. Päättötodistuksen saajia on ollut 99 % – 99,4 % vuosittain. Erityisopetukseen on vuosittain siirretty 4,6 % – 5 % oppilaista. Tuottavuutta on seurattu kustannuksilla oppilasta kohti. Tiedot on esitetty strategisten tavoitteiden toteutumista kuvaavassa taulukossa.

Perusopetuksen ryhmäkoot ovat lukuvuonna 2009–2010 samalla tasolla kuin edellisenä lukuvuonna. Peruskou-

lun 1–6 luokkien ryhmäkoon keskiarvo oli 20,50 lukuvuonna 2009–2010, edellisenä lukuvuonna 20,40. Vastaavat luvut luokkien 7–9 ryhmäkoossa ovat 20,79 ja 21. Erytyiskoulut eivät ole mukana näissä laskelmissa.

Tarkastuslautakunnan mielestä päätökset perusopetuksen aluejaosta ja oppilaaksiottoalueista selkeyttävät toimintaa ja toimivat myös kustannusten hillintätavoitteiden toteuttamisessa.

Lukiokoulutuksen järjestäminen

Oulussa on 8 päivälukiota ja yksi aikuislukio. Lukio-opetuksen johtotiimi muodostuu lukiojohtajasta ja rehtoreista. Oulun kaupungin lukioiden lisäksi lukio-opetusta antavat Oulussa kolme muuta lukiota.

Lukioiden opiskelijamäärän ennakoidaan hieman kasvavan. Lukioiden aloituspaikat mitoitetaan kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaan siten, että 55–60 prosentilla ikäluokasta on mahdollisuus siirtyä lukioon. Lukioiden oppilasmäärän ennustaminen on vaikeaa, koska lukioon haetaan valtakunnallisessa yhteishaussa.

Oululaisten osuus lukioiden oppilaista on ollut viime vuosina noin 60 % ikäluokastaan. Lukuvuonna 2009–2010 toteutuma on noin 56 %. Opetustoimi arvioi, että syy osuuden pudotukseen on ammatillisen koulutuksen veto-voiman kasvu. Vieraspaiikkuntalaisia on Oulun lukioissa noin 800–900 oppilasta. Vieraspaiikkuntalaiset tulevat otetuksi huomioon valtiosuusjärjestelmässä, sillä siinä laskennan perustana on yksikköhinta. Perusopetuksessa valtiosuuden perustana on ikäluokka. Valtiosuuden laskentaperusteilla laskettu lukiokoulutuksen yksikköhinta vuonna 2009 oli 5 740 euroa, joten valtiosuus kattaa lähes kokonaan kustannukset. Opetustoimen laskentata- valla kustannukset olivat 5 760 euroa/oppilas.

Lukioiden oppilasmäärät vuosina 2008–2009

	TP 2008	TA 2009	TP 2009	Muutos %
OPPILAS- MÄÄRÄT				
Lukiokou- lutus yhteensä	4 271	4 368	4 404	3,1
Päivälukiot	3 212	3 286	3 268	1,7
Aikuislukio	1 059	1 082	1 136	7,2
OPETUS- TUNNIT	208 566		209 780	0,5

Lukiokoulutuksen vaikuttavuutta on tarkasteltu 4. vuoden opiskelijoiden määrällä. Osuus on kolmen viime vuoden aikana vaihdellut. Vuonna 2007 päättyneellä lukuvuodella 4. vuoden opiskelijoita oli 4,4 %, 3,2 % vuonna 2008 ja 5,3 % vuonna 2009. Tuottavuutta on tarkasteltu kustannuksilla oppilasta kohden. Kustannusten kehitystä on tarkasteltu edellä tavoitteiden toteutumista käsittelevässä kohdassa.

Lukiokoulutuksen kehittämisessä on ajankohtaista seudullinen näkökulma. Kuntien päätöksiin perustuen ollaan vaiheessa, jossa luodaan edellytyksiä seudulliselle lukiotoiminnalle. Ensimmäisenä on saatu aikaiseksi yhtenäiset työ- ja loma-ajat ja yhtenäinen 5-jaksojärjestelmä. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä lukiokoulutuksen kehittämistä seudullisena.

Opetustoimen taloutta on käsitelty kohdassa 4.4

3.4 TEKNINEN TOIMI KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTTAJANA

Tekninen keskus hoitaa toimialansa viranomais- ja omistajahallintatehtävät sekä palvelujen järjestämisen, joka sisältää toimialan suunnittelu- ja kehittämistehtäviä, palvelujen tilaukseen liittyviä tehtäviä, valvontatehtäviä sekä päätöksenteon valmistelutehtäviä. Tekninen keskus jakautuu neljään yksikköön, jotka ovat yhteispalvelut, maa ja mittaus, asemakaavoitus ja katu- ja viherpalvelut.

Tekninen keskus on tilaajaorganisaatio. Sen palveluksessa oli vuoden 2009 lopussa 132 vakinaista ja 8 määräaikaista työntekijää. Teknisen keskuksen toimintameno- t ilman EU-hankkeita ja joukkoliikennettä olivat 30,0 miljoonaa ja toimintatulot 31,3 miljoonaa euroa. Joukkoliikenne-nettoyksikön toimintakate oli -4,0 miljoonaa euroa.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Keskeinen teknisen keskuksen strateginen tavoite on riittävän ja monipuolisen tonttituotannon varmistaminen. Tonttituotannon määrää koskeva tavoite on valtuustoon nähden sitova. Maankäytön toteuttamisohjelman mukainen tonttien luovutus on 1 000–1 100 asuntoa varten vuodessa. Viime vuoden kesään saakka tonttien kysyntä oli laimeaa, mutta vuoden loppupuolella kysyntä vilkastui, ja tontteja luovutettiin yhteensä 1 139 asuntoa varten. Edellisen vuoden luovutusmäärä oli 1 085 asuntoa.

Tonttien luovutus vuosina 2008–2009

	2008		2009		Muutos	
	Tavoite	Toteuma	Tavoite	Toteuma	kpl	%
AO	300	235	250	259	24	10,2
AP, A-1	150	85	150	131	46	54,1
AKR, AR	250	218	300	252	34	15,6
AK	300- 400	547	300- 400	497	-50	-9,1
Yhteensä	1 000 - 1 100	1 085	1 000- 1 100	1 139	54	5,0

Sitova tavoite tonttien luovutuksesta 1 000–1 100 asuntoa varten toteutui talouden taantumasta huolimatta ennakoitua paremmin ja edellisvuotta suurempana, vaikka alkusyksyyn saakka ennakoitiin huonoa tulosta.

Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta koskeva vuoden 2009 tavoite oli, että kalliotilat ovat valmiina 2012 ja sitä silmälläpitäen periaatepäätös keskustan kalliotilojen rakentamisesta on tehty, urakoitsija valittu ja toteutussuunnittelu käynnistetty. Tavoitteena oli myös kortteliuudistus: Pallaksen, Gallerian, Kauppurin ja Yh-

dystornikorttelin asemakaavat on hyväksytty ja korttelin 5 asemakaava ja suistoalueen kehittäminen ovat vireillä.

Tavoitteista osa jäi toteutumatta. Kaupunginhallituksen päätöksellä kalliotilahanke keskeytettiin, samoin Pallas- ja Galleria-korttelien asemakaavoitus. Kaupunki-korttelin asemakaavaehdotus on valmiina ja odottaa maankäyttösopimuksia. Yhdystorni-korttelin asemakaava-

vaehdotus on laadittavana ja neuvottelut kortteli 5:n asemakaavan muuttamisesta ovat kesken. Suistoalueen kehittämiseen liittyen Nallikarin alueella on käynnistetty asemakaavan muutosprosessi. Keskustan kehittämisen tavoitteet linjataan uudelleen kevään 2010 aikana. Valtuuston ratkaisut tulevat vaikuttamaan teknisen keskuksen tavoitteiden asettamiseen ja työhön.

Keskustan maankäytön ja liikenteen kehittämistarpeita on selvitetty 2000-luvun alussa, ja vuonna 2007 voimaan tulleeseen Oulun yleiskaavaan 2020 ja sen liitteenä olevaan MALI 2020 maankäytön ja liikenteen tavoitesuunnitelmaan sisältyy kallioparkki yhtenä osana. Kalliotiloista on tehty hankeselvitys, jonka pohjalta kaupunginvaltuusto 15.12.2003 päätti jatkaa hankkeen asemakaavan valmistelua ja jatkosuunnittelua 700 autopaikan maanalaiselle pysäköintilaitokselle yhdellä ajoneuvosisäänkäynnillä. Samalla valtuusto päätti, että lopullinen investointipäätös tehdään asemakaavan ja toteutussuunnitelmien valmistuttua. Kallioparkin alueita koskeva asemakaavan muutos ja maanalainen asemakaava on hyväksytty valtuustossa toukokuussa ja tullut lainvoimaiseksi kesäkuussa 2007.

Vuoden 2009 talousarviossa oli määräraha hanketta varten, ja maaliskuussa kaupunginhallitus asetti kalliotilahankeen suunnittelutoimikunnan, joka valmisteli hankkeen toteuttamista. Sen oli myös määrä valmistella hanke valtuustolle investointipäätöksen tekemistä varten.

Kaupunginhallitus päätti hankkeen keskeyttämisestä 16.11.2009 suunnittelutoimikunnan esityksestä, eikä vuoden 2010 talousarviossa ole sille määrärahaa. Hankinnan kokonaishinta 900 autopaikan ja kahden ajoneuvosisäänkäynnin mukaan on 59,1 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto otti asiaan kantaa talousarviopäätöksellään.

Vuoden 2010 talousarviossa teknisen keskuksen kaupunkistrategiaa tukevana tavoitteena on keskustan pysäköintivaihtoehtojen vertailun tekeminen ja mittarina "toteutettava pysäköintivaihtoehto valittu vuonna 2010."

Kaupunkistrategian ja teknisen keskuksen vuoden 2009 tavoitteena elinkeinoelämän kilpailukykyisten toimintaedellytysten varmistamisessa oli, että Takalaanilan kadut ja Oulunportti ovat valmiina, Ruskonselän kunnallistekniikan rakentaminen on käynnistetty ja vähittäiskaupan rakennemalli on valmis.

Tilinpäätöksen mukaan Takalaanilan kadut ja Oulunportin rakennettu osa ovat valmiina. Ruskonselän kunnal-

listekniikan rakentaminen on siirretty alkamaan alkuvuodesta 2010. Seudun kauppapaikkaselvitys valmistuu keväällä 2010. Kuusamontien varteen laaditut Scanfilin ja Ruskon Citymarketin asemakaavat on hyväksytty ja kaavat ovat lainvoimaiset. Limingantulli-Äimäraution asemakaavaluonnos on laadittavana ja Ritaportin kaavaluonnos valmistuilla.

Kaupungin strategisena tavoitteena on elinvoimainen kaupunkikeskusta. Tarkastuslautakunta toteaa, että siihen liittyvät teknisen toimen tavoitteet – keskustan ydinkortteleiden asemakaavojen hyväksyminen vuonna 2009 ja kalliotilojen rakentamisen käynnistäminen – jäivät toteutumatta teknisen keskuksen toiminnasta riippumattomista syistä. Kalliotilahanke on keskeytetty, ja keskustan kehittämisen tavoitteet on määrä linjata uudelleen kevään 2010 aikana. Lisäksi kaupallisten palvelujen kehittämiseen liittyvät ratkaisut odottavat seudun kauppapaikkaselvityksen valmistumista keväällä 2010.

Tarkastuslautakunta pitää päätöksentekijöiden kannalta ongelmallisena sitä, että kalliotilahankeen sisällön ja kustannusten muutoksista ei ole ollut käytettävissä ajantasaista tietoa.

Joukkoliikenteessä teknisen keskuksen tavoitteena oli, että palvelusopimusasetuksen ja henkilöliikennelain muutosten edellyttämät selvitykset ja päätökset on tehty. Tilinpäätöksessä raportoidaan, että esiselvitys joukkoliikenteen järjestämistavan valinnasta on tehty. Kaupunginhallitus on huhtikuussa 2010 päättänyt järjestää alueensa joukkoliikennepalvelut palvelusopimusasetuksen mukaisesti. Päätös on edellytyksenä lippujen hintojen alentamiselle ja liikennepalvelujen hankkimiselle. Joukkoliikennelain edellyttämät siirtymäajan sopimuk-

set on tehty 30.6.2014 saakka, ja välivaiheen toimenpiteet tasataksasopimukseen on toteutettu. Vuoden 2009 lopussa on käynnistetty selvitys siirtymäajan jälkeen tarvittavista toimenpiteistä.

Teknisen keskuksen sisäisen kehittämisen tavoitteena on ollut toimintajärjestelmän parantaminen. Sertifiointiarviointi on tehty joulukuussa 2009, ja helmikuussa 2010 tekniselle keskukselle on myönnetty sekä laatu- että ympäristösertifikaatti.

Taloustavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto päätti 15.6.2009 osana talouden toimenpideohjelman pienentää teknisen keskuksen menomäärärahaa 1,0 miljoonalla eurolla. Perustelutekstin mukaan käyttötalouden säästöstä puolet toteutetaan teknisen keskuksen sisäisestä toiminnasta (määräaikaiset työsuhteet ja koulutukset) ja puolet Oulun tekniseltä liikelaitokselta ostettavista alueurakoista. Valtuusto lisä-

si myöhemmin Ylikiimingin kiinteistöjen ylläpitoon 0,17 miljoonaa euroa. Lopullinen menojen toteuma oli 0,5 miljoonaa euroa budjetoitua suurempi, mikä johtui usean vuoden maksamattomien pysäköintivirhemaksujen kirjaamisesta luottotappioiksi. Edelliseen vuoteen verrattuna teknisen keskuksen kokonaismenot kasvoivat 1,4 miljoonaa euroa (4,1 %). Kasvusta joukkoliikenteen osuus oli 0,6 miljoonaa euroa. Lisäpanostuksesta huolimatta joukkoliikenteen matkamäärät eivät kasvaneet.

Teknisen toimen toimintatulot ja toimintamenot vuosina 2008–2009

	TP 2008 1 000 €	TA 2009 1 000 €	Muutokset 1 000 €	Muutettu TA 2009 1 000 €	TP 2009 1000 €	Ylitys + Alitus -	Muutos 2008–2009 %
Toimintatulot	33 467	29 471	100	29 571	31 340	1 769	-6,4
EU-hankkeet	121	94	11	105	94	-11	-22,3
Joukkoliikenne	1 191	1 200	-7	1 193	1 131	-62	-5,0
Toimintatulot yhteensä	34 779	30 765	104	30 869	32 565	1 696	-6,4
Toimintamenot	29 180	30 299	-830	29 469	29 985	516	2,8
EU-hankkeet	125	117	14	131	130	-1	4,0
Joukkoliikenne	4 575	5 054	174	5 228	5 166	-62	12,9
Toimintamenot yhteensä	33 880	35 470	-642	34 828	35 281	453	4,1
Toimintakate	899	-4 705	746	-3 959	-2 716	1 243	-402,1

Taloustarvion lisättiin 0,1 miljoonaa euroa Ylikiimingin vuokratuottoja kaupunginvaltuuston päätöksellä. Toimintatulojen toteuma oli 1,7 miljoonaa euroa budjetoitua suurempi, mitä selittää ensisijaisesti tontinvuokrien lisäys. Edelliseen vuoteen verrattuna tulot pienenivät 2,2 miljoonaa euroa (-6,4 %). Yhtenä selittävänä tekijänä on maanmyyntivoittojen toteutuminen 1,7 miljoonaa euroa pienempänä kuin vuonna 2008.

Joukkoliikenne-nettoyksikölle valtuusto myönsi 181 000 euron lisämäärärahan, ja sitovan toimintakatteen toteuma -4,0 miljoonaa euroa oli muutetun taloustarvion mukainen. EU-hanke InnoUrban nettositovuus ylittyi 0,01 miljoonaa euroa, mutta hankkeen kokonaisbudjetissa pysyttiin.

Teknisen keskuksen toimintamenot ylittivät 0,5 miljoonalla eurolla, koska usean vuoden maksamattomat pysäköintivirhemaksut kirjattiin luottotappioiksi. Vaikka kallioiloihin liittyvät tulot jäivät toteuttamatta, lähes kaikki muut tuloerät ylittivät, mikä tarkastuslautakunnan mielestä kertoo varovaisesta budjetoinnista. Kokonaisuutena teknisen toimen toimintakate toteutui taloustarviota paremmin.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investoinnit

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointimäärästä vähennettiin talouden toimenpideohjelmassa 3,0

miljoonaa euroa. Toisaalta muun muassa Limingantullin kunnallistekniikkaan lisättiin myöhemmin määrärahaa, joten nettovähennys oli vain 1,4 miljoonaa euroa. Limingantullin korttelien 1–4 kunnallistekniikkaa rahoitetaan maankäyttösopimustuloilla. Tarkistetun taloustarvion mukaisesta 26,4 miljoonasta eurosta (ilman EU-hankkeita) käyttö oli 90 % eli 23,8 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen taloustarvion verrattuna käyttö jäi 4,0 miljoonaa euroa alle arvion. Merkittävin selittävä tekijä käyttöasteeseen oli kallioilahankkeen keskeyttäminen.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden menomäärärahat ja toteuma ilman EU-hankkeita

TA 2009 1 000 €	Vähennykset 1 000 €	Lisäykset 1 000 €	Muutettu TA 2009 1 000 €	TP 2009 1 000 €
27 840	-3 000	1 590	26 430	23 790

Investointien vähennyksistä noin 2 miljoonaa euroa oli suunniteltu kohdistettavan tilauksiin yksityisiltä ja noin 1 miljoonaa euroa kaupungin omaan tuotantoon. Vaikutuksiksi oli arvioitu omassa tuotannossa määräaikaisten työntekijöiden ja palvelujen oston (aliurakoinnin) vähenemistä ja yksityisessä tuotannossa kaupungin luomien yhdyskuntatöiden markkinoiden supistumista. Tilinpäätöksen yhteydessä tekninen keskus on arvioinut, että henkilöstövaikutukset kaupungin oman organisaation sisällä ovat olleet vähäiset. Vaikutus on näkynyt pääosin yksityisten aliurakoitsijoiden sopeutumisena.

Teknisellä keskuksella ei ole Tilakeskuksen erillisinvestointien hankeohjeen kaltaista ohjetta, mutta se on laa-

tinut prosessikuvaukset keskeisistä prosesseistaan ja käyttää projektityömallia. Valtuuston päätettyä talousarviosta tekninen lautakunta on kohdentanut määrärahat kohteittain työohjelman ja kustannusarvioiden perusteella.

Maankäyttösopimuksilla toteutettavien investointihankkeiden merkitys on jatkossa entistä suurempi. Vuoden 2010 talousarviossa kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investoinnit ilman EU-hankkeita ovat yhteensä 21,0 miljoonaa euroa, ja siitä 1,5 miljoonaa euroa rahoitetaan Limingantullin ja Länsi-Toppilan maankäyttökorvauksilla ja sopimuksilla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointihankkeita koskevat säästötavoitteet ovat toteutuneet. Eniten rahaa jäi käyttämättä kallioiden määrärahasta sekä katujen, teiden ja siltojen rakentamismäärärahas- ta. Alkuperäisessä talousarviossa ollut Toppilansalmen rantarakenteiden ja sil- lan määräraha poistettiin talousarviosta kokonaan.

Suurin osa teknisen keskuksen tavoitteista oli sen sisäiseen toimintaan liittyviä ja vain tekni- selle lautakunnalle raportoitavia. Henkilöstöön, talouteen ja toimintatapoihin ja -rakenteisiin liittyvät tavoitteet toteutuivat pääosin. Henkilöstön työtyytyväisyys parani ja sairastavuus väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Yhtenä tavoitteena oli toimintajärjestelmän sertifiointi, ja helmikuussa 2010 tekniselle keskukselle myönnettiin sekä laatu- että ympäristösertifikaatti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintojen tuottavuudelle, tehokkuudelle ja taloudellisuudelle käyttösuunnitelmassa asetettu tavoite tunnuslukujen käyttöön ottamisesta toteutui, mutta mittareita on tarpeen kehittää, ja niille tulisi asettaa tavoitearvot vuosittain.

Tuottavuus

Teknisen lautakunnan kriittisenä menestystekijänä on toiminnan tuottavuus, tehokkuus ja taloudellisuus. Strategisina tavoitteina ovat kaupungin kiinteän omaisuuden laskentamallin käytön vakiinnuttaminen teknisessä keskuksessa ja toimintojen tehokkuus ja tuottavuus. Vuoden 2009 tavoite oli, että tavoitteelliset sisäisen laskennan tunnusluvut koko pääoman tulorahoitusprosentille ja investointien tulorahoitusprosentille ovat käytössä. Vastaavasti tavoitteena oli, että toimintojen tehokkuuden ja tuottavuuden mittarit ovat käytössä. Hallintokunta raportoi, että tunnusluvut toiminnalle on laskettu ja mittarit ovat käytössä. Mittareille ei ole asetettu tavoitearvoja.

Henkilöstöön liittyviksi tuottavuusmittareiksi on määritelty henkilöstön hyvinvointi ja poissaolot, jossa yhtenä mittarina on lyhytaikaisten poissaolojen määrä. Työpäivinä ilmoitetut sairauspoissaolot vuonna 2008 olivat 9,2 ja viime vuonna 6,4 henkilöä kohden, vähennystä 30 %.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä on mitattu ZEF-arviointimenetelmällä. Vuonna 2009 työtyytyväisyysindeksi oli 3,75, kun se edellisenä vuonna oli 3,6 (asteikko 1–5).

4 HALLINTOKUNNAT

4.1 KESKUSHALLINTO

Keskushallinnon strategisten ryhmien yhteenlasketut toimintatuotot alittuivat 1,1 miljoonaa euroa ja toimintamenot jäivät 3,3 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Molempia toteutumia pääosin selittävät tekijät, jotka eivät olleet joko tiedossa talousarviota laadittaessa, jäivät ottamatta huomioon tai arvioitiin virheellisesti.

Keskushallinnolle oli vuoden 2009 talousarviossa asetettu kaikkiaan 23 kaupunkistrategian toteutumista tukevaa tavoitetta. Osa tavoitteista on siirretty sellaisinaan kaupunkistrategiasta keskushallinnon tavoitteiksi, esimerkiksi elinkeinopolitiikka, talouden hallintaa ja omistajapolitiikkaa koskevat tavoitteet. Useat tavoitteet on ilmaistu kehittämistoimien läpivientinä.

Tavoitteiden toteutumisen raportointi ei ole täsmällistä. Toimintakertomuksessa keskushallinnon osuudessa esitettyjen tietojen perusteella ei voi päätellä, ovatko ta-

voitteet toteutuneet vai eivät. Toteumatietoja joutuu hakemaan muualta toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä. Tavoitteista kahdeksan toteutui ja kuusi ei. Loput tavoitteet ovat siirtyneet seuraavalle vuodelle, toimenpiteet ovat kesken tai ajantasaista tietoa ei ole. Viimeksi mainitut ja toteutumattomat tavoitteet ovat samoja tavoitteita kuin vastaavalla tavalla raportoidut kaupunkistrategian tavoitteet.

Konsernivalvonnan ja sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan integroimista kaupungin johtamisjärjestelmään koskevat tavoitteet toteumaksi on raportoitu "tehty tilinpäätöksen yhteydessä". Tilinpäätöksessä esitetty kuntalain edellyttämä sisäisen valvonnan vahvistuslause, johon tässä viitataan, ei riitä tavoitteen toteumaksi.

Vuoden 2010 tavoitteet on osin paremmin määritelty, mutta niissä on myös samoja suoraan kaupunkistrategiasta keskushallinnolle siirrettyjä tavoitteita.

Tarkastuslautakunnan mielestä on syytä kiinnittää huomiota keskushallinnon tavoitteiden määrittelyyn. On luonnollista, että sille asetettavat tavoitteet ovat lähellä kaupunkistrategian tavoitteita. Keskushallinnon strategisilla ryhmillä on omat merkittävät tehtävänsä kaupungin organisaatiossa, joten ne ansaitsevat rooliensa mukaiset vuositavoitteet toimintansa onnistumisen tarkasteluun. Kaiken tavoitteiden toteutumisen raportoinnin pitää olla täsmällistä, tietojen hakemista ei pidä jättää toimintakertomuksen lukijalle.

Keskushallinnon tietohallintotiimin ja Oulun Tietotekniikka liikelaitoksen välinen työnjako on epäselvä.

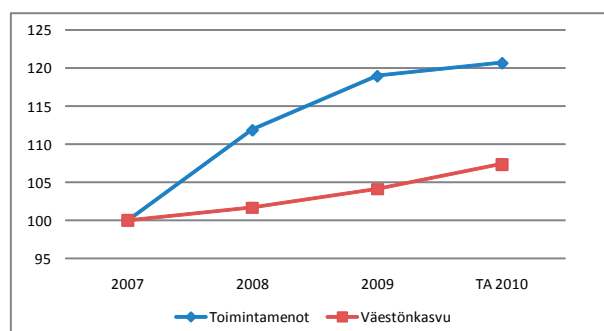
4.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI, TILAAJA

Talous

Sosiaali- ja terveystoimen tilaajan vuoden 2009 menojen toteuma (ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja työllistämistä) oli 440,3 miljoonaa euroa. Vuoteen 2008 verrattuna menot kasvoivat 26,3 miljoonaa euroa ja tulot vähenivät 8,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 talousarvion mukaan menot kasvavat 6,4 miljoonaa euroa (1,5 %) vuoteen 2009 nähden. Väestönkasvu huomioiden tilaaja ennakoi helmikuussa 2010 vähintään kahdeksan miljoonan euron menomäärärahojen ylitystä vuonna 2010.

Menot/asukas ovat kasvaneet jatkuvasti pienten lasten ja vanhusväestön määrän lisääntyessä väestörakenteessa. Tilaajan mukaan väestön keskimääräiset menot/asukas ovat noin 3 200 euroa/vuosi ja 0–6v ikäryhmien 6 100 euroa/vuosi sekä yli 65-vuotiaiden keskimääräiset menot 7 030 euroa/vuosi ja ikäryhmässä yli 85-vuotiaat 19 700 euroa/vuosi.

Sosiaali- ja terveystoimen tilaajan menojen ja Oulun kaupungin väestönkasvun suhteellinen kehitys, vuosi 2007 = 100 (TA 2010 laskettu 2000 henkilön väestönkasvulla)

Sosiaali- ja terveystoimen tilaajan tulo- ja menomäärärahoihin tehtiin muutoksia vuoden 2009 aikana. Menomäärärahojen korotukseen johtavia syitä olivat mm. odotettua suurempi väestönkasvu, väestön ikääntymisen vaikutukset ja työttömyys.

Sosiaali- ja terveystoimen tilaajan talousarvion toteuma valtuuston nähden sitovalla tasolla (ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja työllistämistä)

Tulot/ menot	Tilinpäätös 2007 milj. €	Tilinpäätös 2008 milj. €	Muutettu TA 2009 milj. €	Muutos (08-09) %	Tilinpäätös 2009 milj. €	Talousarvio 2010 milj. €
Toimintatulot	41,6	52,8	41,7	-16,5	44,1	42,8
oma toiminta	38,9	50,2	40,8	-13,2	43,6	41,5
lakisääteiset	2,6	2,6	1,0	-79,5	0,5	1,3
Toimintamenot	370,0	414,0	443,4	6,4	440,3	446,7
oma toiminta	253,1	285,1	305,2	7,0	304,9	308,9
lakisääteinen	23,2	25,1	24,5	-1,0	24,9	23,2
erikoissairaanhoido	93,6	103,8	113,7	6,5	110,6	114,7

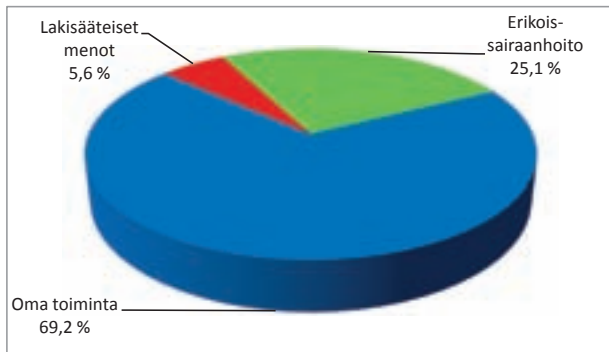
Oman toiminnan menot ylittivät kotihoidon ostopalveluissa vanhustyössä ja mielenterveys- ja sosiaalipalveluiden perhehoidossa. Terveystoiminnassa sikainfluenssaepidemiaan varatut menot jäivät odotettua pienemmiksi. Johdon tukipalveluiden menot alittuivat kouluttamiseen, kehittämiseen ja ostopalveluihin suun-

tautuneiden säästötoimenpiteiden ansiosta. Erikoissairaanhoidon haettiin alkuvuoden perusteella määräraha-korotusta syksyn odotettua lisätarvetta varten. Toteuma jäi ennustettua pienemmäksi ja sikainfluenssan vaikutus erikoissairaanhoidossa arvioitua vähäisemmäksi.

Sosiaali- ja terveystoimen toimintamenot ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja työllistämistä

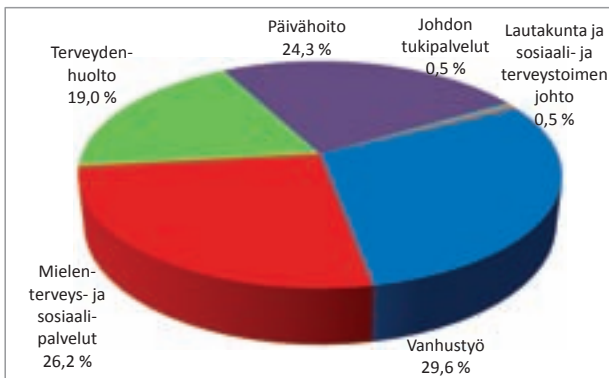
Sitovuustasot: oma toiminta, lakisääteiset menot, erikoissairaanhoido	Talousarvio 2009 milj. €	Talous-arvio-muutos milj. €	Muutettu TA 2009 milj. €	Toteuma 2009 milj. €	Ylitys + Alitus - milj. €
OMA TOIMINTA	297,9	7,3	305,2	304,9	-0,3
Vanhustyö	87,7	2,3	90,0	90,1	0,1
Mielenterveys- ja sosiaalipalvelut	75,9	3,8	79,7	79,8	0,1
Terveystoiminta	56,6	1,7	58,3	57,9	-0,4
Päivähoito	74,3	-0,2	74,1	74,1	0,0
Johdon tukipalvelut	2,0	-0,3	1,6	1,5	-0,2
Lautakunta ja sosiaali- ja terveystoimen johto	1,4	0,0	1,4	1,5	0,1
LAKISÄÄTEISET MENOT	22,0	2,5	24,5	24,9	0,3
Toimeentulotuki	13,6	0,5	14,1	14,1	0,0
Maahanmuuttajien toimeentulotuki	0,7	0,5	1,2	1,2	-0,1
Elatustuet	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0
Vammaispalvelut	6,5	1,5	8,0	8,5	0,4
ERIKOISSAIRAANHOITO	112,7	1,1	113,7	110,6	-3,2
Psykiatrisen erikoissairaanhoido	7,4	0,0	7,4	5,8	-1,7
Somaattinen erikoissairaanhoido	105,3	1,1	106,3	104,8	-1,5
KAIKKI YHTEENSÄ	432,6	10,8	443,4	440,3	-3,1

Sosiaali- ja terveystoimen toimintamenojen jakauma sitovuustasoin (ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja työllistämistä)

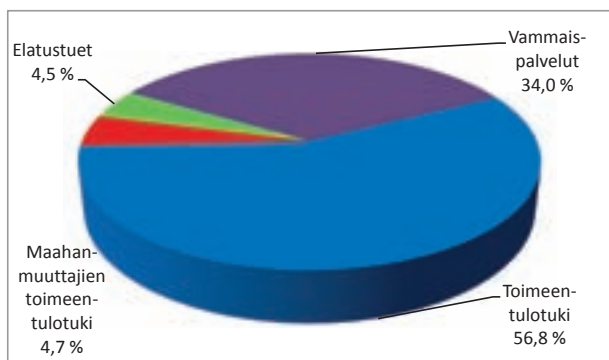

Sosiaali- ja terveystoimen toimintamenojen jakauma sitovuustasoilla (ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja työllistämistä)

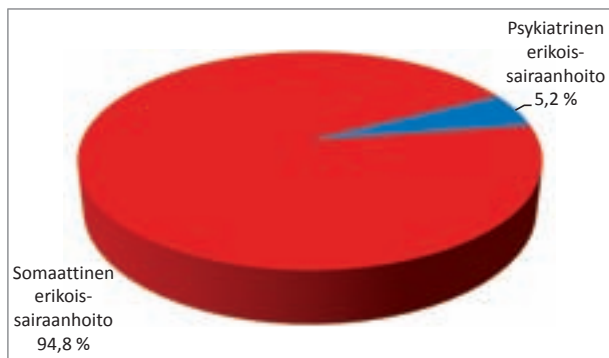
OMA TOIMINTA

LAKISÄÄTEISET MENOT

ERIKOISSAIRAANHOITO

Työllistämisen nettositova toimintakate oli -7,9 miljoonaa euroa ja toteuma -7,85 miljoonaa euroa. Hankkeiden nettositovuus oli -1 miljoonaa euroa ja toteuma -0,7 miljoonaa euroa.

Suurten kaupunkien sosiaali- ja terveydenhuollon nettokustannukset

Kaupunki	2005 €/as.	2006 €/as.	2007 €/as.	2008 €/as.	2009 €/as. (tammi- elokuu)
Oulu	2 299	2 439	2 562	2 780	1 955
Helsinki	2 884	2 974	3 092	3 301	2 304
Espoo	2 357	2 460	2 619	2 820	1 960
Vantaa	2 511	2 638	2 682	2 810	1 869
Turku	2 553	2 694	2 826	3 045	2 091
Tampere	2 431	2 591	2 729	2 964	2 091

Kustannusten nousu/asukas ylitti selkeästi tavoitteen, jonka mukaan se sai olla korkeintaan julkisten menojen hintaindeksinousun verran/asukas. Bruttomenot nousivat vuonna 2009 edellisvuoteen nähden 166 euroa/asukas (3 008 euroa vuonna 2008, 3 174 euroa vuonna 2009). Kustannusten nousu oli 5,4 % indeksin (sosiaali- ja terveystoimi yhteensä) ollessa 1,8 %. Kelalle siirtynyt elänturva huomioiden nousu oli 4,5 %.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että 5,4 prosentin kustannusten nousu asukasta kohden on ollut korkea. Sosiaali- ja terveystoimi on vuodesta 2006 asti saanut menomäärärahoihinsa vuosittain yli 10 miljoonan euron lisäyksen alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuotta 2009 lukuun ottamatta menojen toteuma on ylittänyt muutetun talousarvion.

Palvelutakuutavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimen palvelutakuutavoitteet eivät toteutuneet lain mukaisesti toimeentulotukihakemusten käsittelyajan osalta, sosiaalityöntekijän palvelutarpeen arviointiin pääsyssä ja lastensuojelutarpeen arvioinnissa. Ei-kiireellisen toimeentulotukihakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 10 arkipäivää. Lain mukaan hakemus tulee käsitellä seitsemän arkipäivän kuluessa. Toimeentulotukilain mukaiseen palvelutakuuseen pystyttiin vastaamaan elokuusta 2009 alkaen.

Toimeentulotukilain mukaan sosiaalityöntekijän palvelutarpeen arviointiin tulee päästä seitsemän arkipäivän kuluessa. Vastaanotolle pääsy aikuissosiaalityössä toteutui keskimäärin 12 arkipäivässä. Kiireellisen avun piiriin pääsemisen määräaika toteutui (2 arkipäivää).

Lastensuojelutarpeen arvioiteja ei ole tehty lain ja sopimusten edellyttämässä (3 kuukautta) määräajassa. Selvitysten keskimääräinen valmistumisaika on ollut 6,5 kuukautta. Lakisääteiset lastensuojelun asiakassuunnitelmat on tehty noin 42 %:lle lastensuojelun asiakkaista.

Kiireellinen palvelu- ja tilannearvio lastensuojelussa toteutuivat. Sosiaaliamiehen selvityksen mukaan vuoden 2009 lopussa 12 lastensuojelun sosiaalityöntekijän vakanssia hoiti henkilö, jolla ei ole lain mukaista sosiaalityöntekijän kelpoisuutta. Sosiaaliamies on antanut huomautuksen lastensuojelun määräaikojen venymisestä. Sosiaaliamies huomautti myös lastensuojelulain muutoksista, jotka tulivat voimaan 1.3.2010 koskien kiireellisen sijoituksen määräaikoja. Sosiaali- ja terveystoimi raportoi, että lastensuojelulain antamiin aikarajoihin on kiinnitetty huomiota. Palvelusmiehet käyvät tiimeissään läpi asiaa ja ohjeistavat toimintaa. Tilannearvioiden tekeminen keskitetään toukokuusta 2010 alkaen erityiselle lastensuojelutarpeen tilannearvioita tekeväälle tiimille, jossa tulee työskentelemään seitsemän työpäivää palvelusmiehen johdolla.

Vammaispalveluiden palvelutakuu ja päivähoidon järjestämisvelvollisuus toteutuivat. Vanhustyössä hoivatakuu ja kiireellinen sosiaalipalvelujen tarpeen arviointi toteutuivat pääosin tavoitteen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelutakuutavoitteet jäivät saavuttamatta toimeentulotukihakemusten käsittelyssä, sosiaalityöntekijän palvelutarvearviointiin pääsyssä ja lastensuojelutarpeen selvitysten teossa. Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana sitä, että osa palvelutakuutavoitteista on jäänyt toistuvasti toteutumatta. Lastensuojelun tilanne on erityisen ongelmallinen.

Hoitotakuutavoitteet

Terveystoimissa hoitotakuu toteutui vuoden 2009 lopussa lääkiripulasta huolimatta. Avoterveydenhuollossa hoidontarpeen arviointi kolmen arkipäivän sisällä toteutui.

Kesällä 2009 suun terveydenhuollon jonossa odotti 3 500 potilasta, jonotusaika oli pisimmillään kahdeksan kuu-

kautta. Vuoden lopulla järjestettiin jononpurkuviikot, jolloin ei-kiireellistä hoitoa jonotti 2 240 potilasta jonotusajan ollessa 4,5 kuukautta. Suun terveydenhuollossa aikuisten hoitoon hakeutuminen on lisääntynyt edelleen 3–4 % vuosittain. Nykyresursseilla ei pystytä vastaamaan kysynnän kasvuun. On odotettavissa, että hoitotakuun (<6 kuukautta) ylittävät jonot uusiutuvat kesään mennessä myös vuonna 2010.

Joulukuussa 2009 somaattisen erikoissairaanhoidon ensikäynnille hoidon aloittamista odottaneiden potilaiden kokonaismäärä oli 3 663 henkilöä, joista yli kuusi kuukautta odottaneita oli 561. Leikkaukseen, hoitoon tai toimenpiteeseen odottavia oli yhteensä 2 977, joista 272 oli odottanut yli kuusi kuukautta. Eniten yli kuusi kuukautta odottaneita oli ortopediassa, käsikirurgiassa, plastiikkakirurgiassa ja yleiskirurgiassa edellä mainitussa järjestyksessä. Tilaajan viimeisten Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä saatujen tietojen mukaan jonoja puretaan kevään 2010 aikana omana toimintana. Keskitetyissä palveluissa kaikkien erikoisalojen erikoislääkärivastaanotoille odottaminen saatiin lyhenemään hoitotakuun edellyttämälle tasolle (<6 kuukautta).

Kotisairaanhoidon osalta hoitotakuu ei täysin toteutunut muun muassa asiakkaiden aikatauluista johtuen. Hoidon tarpeen arviointi tehtiin 73 %:lle tavoiteajassa.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoitotakuu toteutui pääosin. Tilaajan tekemien tilastojen mukaan mielenterveyspalveluissa tapahtuu kausittaisia vaihteluita hoitajien pituudessa. Vuonna 2009 hoitajajonoissa näkyi kuormittuminen syys- ja lokakuussa.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa on nähtävissä kausittaisia ruuhkautumista, jota on purettu erityisjärjestelyin. Tarkastuslautakunta katsoo, että hoitotakuutavoitteiden toteuttamista koskeviin haasteisiin tulisi löytää toistuvien erityisjärjestelyjen sijaan pysyvämpiä ratkaisuja.

Keskeisten palvelu- ja hoitotakuutavoitteiden toteutuminen vuonna 2009

Mielenterveys- ja sosiaalipalvelut Toimeentulotukihakemusten käsittely 7 arkipäivän kuluessa Toimeentulotuen kiireellinen sosiaalipalvelu 2 arkipäivän kuluessa Aikuissosiaalityön palvelutarvearvioon pääsy 7 arkipäivän kuluessa Lastensuojeluilmoituksen käsittely 7 arkipäivän kuluessa Lastensuojelutarpeen arviointi 3 kuukaudessa Mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoitotakuu Vammaispalveluiden palvelutakuu	Toteuma keskimäärin 10 arkipäivää toteutui keskimäärin 12 arkipäivää toteutui keskimäärin 6,5 kuukautta toteutui toteutui
Päivähoito Päivähoidon järjestämisvelvollisuus (kiireellinen 2vk ja ei-kiireellinen 4kk) Päivähoidon palvelutakuu	toteutui toteutui
Vanhustyö Sosiaalipalvelujen tarpeen arviointi kiireellisissä tapauksissa Hoivatakuu (ei-kiireellisten sosiaalipalveluiden tarpeen arviointi) Kotisairaanhoidon hoitotakuu	toteutui toteutui 73 %:lle arviointi tavoiteajassa
Terveystoimi Suun terveydenhuollon hoitotakuu Avoterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi 3 arkipäivän sisällä Avoterveydenhuollon ja keskitettyjen palveluiden hoitotakuu	toteutui jononpurkujen jälkeen toteutui toteutui vuoden lopulla

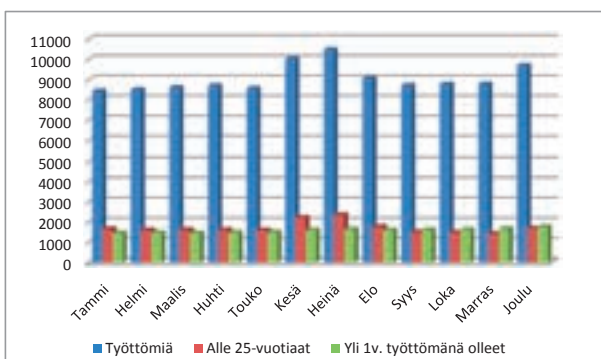
Muut toiminnalliset tavoitteet

Terveydenhuollossa tavoitteena oli siirtyminen kevyempiin palveluihin terveysasemilla. Lääkäreiden vastaanottokäynnit vähenivät 10,6 % ja hoitajien lisääntyivät 14,2 %. Omalääkärijärjestelmästä siirryttiin työpari-tiimityömalliin. Mielenterveyshuollossa palveluiden avo-voitopainotteisuus toteutettiin laitoshoidon vähentämällä ja ohjaamalla asiakkaita avohoitopalveluiden piiriin. Kolme psykiatrisen sairaanhoitajan tehtävää siirrettiin mielenterveyspalveluista terveydenhuoltoon. Neljä avoterveydenhuollon vakanssia muutettiin psykiatrisiksi sairaanhoitajiksi. Kaupungin oman toiminnan kehittämistyö ja resursointi on näkynyt mielenterveystyössä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä ostettujen psykiatristen palveluiden määrän vähenemisessä.

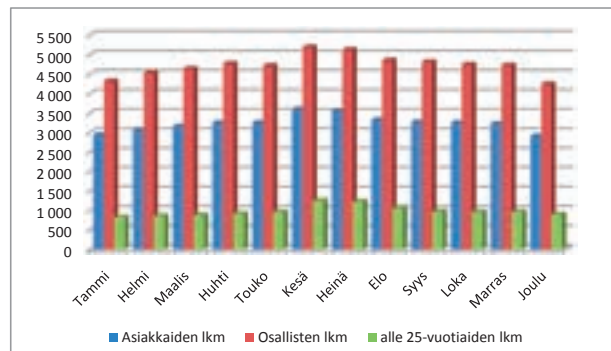
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä suhteessa ikäryhmään pysyi vuoden 2008 tasolla. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä lisääntyi 6,3 %. Huostaanottojen määrä lisääntyi 21 henkilöllä (68 %) ja kiireellisten sijoitusten määrä 46 henkilöllä (35 %). Kiireellisiä sijoituksia tehtiin yhteensä 176. Yhdelle henkilölle saatiin tehdä useampi huostaanotto. Henkilömäärässä mitattuna kiireellisiä sijoituksia oli 133. Lapsiperheiden hyvinvoinnin paranemisen osalta tavoite ei näiltä osin toteutunut.

Vaikeasti työllistettävien aktivointiasteessa tavoiteltiin 10 %:n nousua. Yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden aktivoimisessa ei onnistuttu tavoitteen mukaisesti. Aktivointiaste syyskuussa 2008 oli 33,4 %, kun se syyskuussa 2009 oli 31,3 %. Nuorten työllistämiseksi tavoitteena oli, että pitkäaikaisesti (yli 3 kuukautta) toimeentulotukea saaneiden osuus laskee 30 %. Nuorten osuus kaikista toimeentulotukea saaneista pysyi ennallaan (vuonna 2008: 31,9 %, vuonna 2009: 32 %), joten tavoite jäi saavuttamatta. Tilaajan ennusteen mukaan on odotettavissa, että loppuvuotta kohden toimeentulo- ja työmarkkinatukiasiakkuuksien määrä kasvaa, mikäli työllisyystilanteeseen ei tule positiivista muutosta.

Työllisyystilanteen kehitys Oulussa vuonna 2009

Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä kuukausittain vuonna 2009 (asiakkaana voi olla perhe)

Toimeentulotukea saaneiden lukumäärät vuonna 2009

Mittattava tekijä	Määrä
Asiakkaiden lukumäärä	7 324
Osallisten lukumäärä	10 760
Alle 25-vuotiaiden lukumäärä	2 476

Vanhusten kotona selviytyminen toteutui lähes tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena oli, että 75 vuotta täyttäneistä 92 % asuu kotona riittävien palveluiden turvin. Luke-ma on tilaajan tekemän seurannan mukaan vaihdellut viimeisen kahdeksan vuoden aikana 91,0–91,6 %:n välillä.

Asukkaiden omatoimisuutta ja mahdollisuutta terveyttä ja hyvinvointia edistävien valintojen tekemiseen pyrittiin edistämään Omahoitopalveluiden käyttöönottolla. Käyttöönotto toteutui neljässä yhdeksästä terveysasemapiiristä. Tavoitteen mukainen Omahoitoalustan käyttöönotto koko kaupungissa siirtyi vuoden 2010 lopulle teknisten komponenttien kilpailutuksen vuoksi.

Kanteluiden määrä oli 70, joka ylitti reilusti (133 %) asetun enimmäistavoitteen 30. Saapuneiden kanteluiden tavoitteen asettamisessa on tapahtunut tekninen virhe. Aiempaan tilinpäätökseen pohjautuvassa tavoitteessa on huomioitu ainoastaan terveydenhuollon kantelut. Suurin osa vuoden 2009 kanteluista liittyi sosiaalipalveluiden toimeentulotukeen, erityisesti käsittelyaikoihin. Nämä jäivät huomioimatta vuoden 2009 tavoitteessa. Toimenpiteisiin johtaneiden kanteluiden määrä laski tavoitteen (-5 %) mukaisesti. Toimenpiteisiin johtaneita kanteluita oli yhteensä 14. Vuoden 2010 talousarvioon on huomioitu koko sosiaali- ja terveystoimen kantelut. Tavoitteena on, että kanteluiden määrä ei ylitä 70 kantelua.

Sosiaali- ja terveystoimi onnistui tavoitteessaan lisätä palveluiden avohoito- ja avohuoltopainotteisuutta ja kevyempiä palveluita. Laitoshoidon ja sairaalahoidon määrät laskivat, avopalveluiden määrä kasvoi.

Toimet asukkaiden tervettä ja itsenäistä elämää koskevien strategisten tavoitteiden toteuttamisessa olivat riittämättömiä. Väestön terveydentila ja hyvinvointi eivät parantuneet tavoitteen mukaisesti. Sairastavuus lisääntyi Oulussa, vaikka se Suomen kuuden suurimman kaupungin keskiarvossa mitaten vähentyi. Tavoite yli 75-vuotiaiden kotona asumisesta riittävien palveluiden turvin ei täysin toteutunut.

Tarkastuslautakunta odottaa, että sosiaali- ja terveystoimi pystyy jatkossa paremmin vaikuttamaan erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin kehittämiseen sekä nuorten ja vaikeasti työllistettävien aktivoimiseen.

4.3 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI, TUOTTAJA

Talous

Sosiaali- ja terveystoimen koko palvelutuotannon sitova toimintakate vuodeksi 2009 oli -3,75 miljoonaa euroa, toteutunut toimintakate oli -2,2 miljoonaa euroa. Muutettuun talousarvioon nähden palvelutuotannon toteutuneen toimintakatteen alijäämä oli 1,55 miljoonaa euroa odotettua pienempi.

Toteutunut toimintakate oli muutettuun talousarvioon nähden positiivinen terveydenhuoltoa lukuun ottamatta. Terveydenhuollossa avoterveydenhuollon osuus -2,2 miljoonasta eurosta oli -1,6 miljoonaa euroa ja keskitettyjen palveluiden -0,6 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveystoimen tuottajan palvelualuekohtainen toimintakate

Palvelualue	Alkuperäinen talousarvio 2009 milj. €	Muutettu talousarvio 2009 milj. €	Toteuma 2009 milj. €	Tilinpäätös 2009–muutettu talousarvio milj. €
Päivähoito	0,00	-1,40	-1,16	0,24
Sosiaalipalvelut	0,00	0,00	0,29	0,29
Mielenterveyspalvelut	0,00	-0,50	0,13	0,63
Terveydenhuolto	0,00	-2,00	-2,22	-0,22
Suun terveydenhuolto	0,00	0,00	0,13	0,13
Kotona asumista tukevat palvelut	0,00	-0,25	-0,06	0,19
Hoivahoito & OKS	0,00	0,40	0,68	0,28
Tuottajatoiminta yhteensä	0,00	-3,75	-2,20	1,55

Päivähoidossa tammikuun kasvaneeseen palvelutarpeeseen vastattiin uusilla yksiköillä ja lisäryhmillä. Helmikuussa yleinen taantuma alkoi näkyä lasten vähäisempänä läsnäolona päiväkodeissa. Loppuvuodesta 2009 läsnäoloa vähensi H1N1-viruksesta johtuneet lasten poissaolot. Tähän ei kyetty reagoimaan riittävän nopeasti henkilötöypanoksen vähennyksillä. Päivähoidon tulo-rahoitus muodostuu lasten läsnäolopäivistä. Syksyllä 2009 aloittaneiden neljän uuden yksityisen päiväkodin toiminnan alkaminen vähensi oman tuotannon tarvetta. Myös kesäkeskitys oli tuottajalle tappiollinen.

Tuottaja arvioi päivähoito- ja terveydenhuollon alijäämän kattamisen kolmen vuoden aikana mahdolliseksi. Menojen karsiminen edellyttäisi päivähoito- ja terve-

ysdenhuollossa kymmenien henkilötöypanosten karsimista, joka puolestaan vaarantaisi oleellisesti palveluiden tuottamista.

Kaupunginhallitus päätti huhtikuussa 2010, että sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon alijäämää vuodelta 2009 ei tarvitse kattaa vuosina 2010 ja 2011. Sen sijaan tärkeänä pidettiin, että palvelutuotanto toteuttaa valtuuston hyväksymän talouden ja toiminnan kehittämishjelman linjaamat toimenpiteet ja pysyy valtuuston asettamassa sitovassa toimintakatetavoitteessa vuosina 2010 ja 2011. Vuonna 2009 syntynyttä alijäämää voidaan kattaa myöhemmin vuosina, mikäli tuloksellisuus näkyy tällöin toimintakatteen ylijäämänä. Tämä tarkoittaa lievempää menettelyä kuin mitä kaupunginvaltuus-

ton 27.11.2008 hyväksymissä vuoden 2009 talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa on todettu alijäämän kattamisvelvoitteesta. Tuottajan toimintakate oli alijäämäinen jo vuonna 2008.

Tuottavuus

Sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon tuottavuuden kasvutavoite on 2 % vuosina 2008–2010. Asiakkaat/toteutunut työpanos kasvoi 0,1 % (ei sisällä sosiaalipalveluiden tilastoja) vuonna 2009. Tuottavuus ei ole kasvanut odotetusti.

Tuottavuuden ristikkäismittareissa määrittäviä tekijöitä ovat asiakas, toteutunut työpanos, palkallinen työpanos sekä menot ja tulot. Tuottavuuden kehitystä on seurattu mittareilla asiakkaat tai asiakaskäynnit/toteutuneet työpanokset tai toteutuneet työmäärät/työpanos.

Palvelutuotannon tuottavuuden ja taloudellisuuden kehittymistä on tässä vaiheessa seurattu palvelualueittain. Tuottavuus on kasvanut suun terveydenhuollossa ja Oulun kaupunginsairaalassa, kun kaikkien palvelualueiden tuottavuutta arvioidaan mittarilla toteutuneet asiakkaat tai hoitopäivät/hoitajaksot työpanosta kohti.

Tuottavuutta pyritään lisäämään kevyempien, avohoitopainotteisten palveluiden ja asiakaslähtöisten palveluprosessien kehittämällä. Tuottavuutta pyritään kasvattamaan myös kehittämällä ja lisäämällä sähköisiä palveluita. Kaupunginhallitus on päättänyt, että tuotta-

vuuden mittaamista ja mittareiden kehittämistä on jatkettava ja kehittämistä tehtävä myös yhteistyössä muiden suurten kaupunkien kanssa.

Tarkastuslautakunta pitää tuottavuuden mittaamista tärkeänä osa-alueena muiden mittareiden ohella. Koko palvelutuotannon tuottavuuden kasvutavoitteen lisäksi on tärkeää antaa tuottavuudelle myös palvelualuekohtaisia tavoitteita.

Henkilöstö

Suunnitelman mukainen henkilöstön osaamisen kehittäminen toteutui. Toteutuneet palkalliset koulutuspäivät olivat 2,01 päivää/henkilö. Sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannossa pyrittiin vähentämään sairauspoissaolojen määrää 10 %:lla, sairauspoissaolojen osuus maksimityöpanoksesta vähentyi 9,4 % eli lähes tavoitteen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimen tilastollinen vetovoimaisuus työnantajana laski erityisesti mielenterveys- ja sosiaalipalveluiden osalta, jossa oli pulaa erityisosaajista. Tuottajan arvion mukaan mielenterveys- ja sosiaalipalveluiden vetovoimaisuuden heikkenemisen takana olivat muun muassa työn raskaus, vaativuus ja yksipuolisuus sekä ympäristökuntia ja yksityissektoria alhaisempi palkkataso. Erityisosaajien saatavuuteen vaikuttaa myös alalle erikoistuvien ja valmistuvien vähäinen määrä.

Mielenterveyspalveluiden hakijamääriä vuonna 2009 avoinna olleisiin tehtäviin (esimerkkejä tehtävistä, joihin hakeneiden henkilöiden määrä jäi pieneksi)

TEHTÄVÄNIMIKE	TYÖYKSIKKÖ	HAKIJAMÄÄRÄ	ULKOINEN/SISÄINEN HAKU
Psykologi	Perheneuvola	1 hakija, joka täytti kelpoisuusehdot	ulkoinen haku
Sairaanhoitaja	Avopäihdepalvelut	3 hakijaa, joista 1 täytti kelpoisuusehdot	sisäinen haku
Yleislääkäri	Päihdepalvelut	1 hakija, joka täytti kelpoisuusehdot	ulkoinen haku
Psykologi	Perheneuvola	ei ollut hakijoita	ulkoinen haku
Toimintaterapeutti	Psykiatrinen avokuntoutus	1 hakija, joka täytti kelpoisuusehdot	sisäinen haku
Erikoislääkäri	Lasten- ja nuorisopsykiatrinen työryhmä	2 hakijaa, joista 1 täytti kelpoisuusehdot	ulkoinen haku
Erikoislääkäri	Mielenterveys- ja sosiaalipalvelut	1 hakija, joka täytti kelpoisuusehdot	ulkoinen haku

Terveysthuollon lääkäripula kääntyi syksyn 2009 aikana ylitarjonnaksi. Muutoksen taustalla olivat muun muassa työn hallittavuuden lisääntyminen, yleinen taantuma ja siirtyminen väestövastuujärjestelmästä työparimalliin. Terveysthuollon arvion mukaan omalää-

kärijärjestelmän vaihtuminen työpari-tiimityömalliin on mahdollistanut lääkäreiden työajan hallinnan. Keskitetyissä palveluissa tiettyjen yksittäisten erikoislääkäreiden saatavuudessa on vielä ajoittaisia haasteita.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tuottajalla oli huomattavia haasteita löytää erityisosaajia mielenterveys-, päihde- ja lasten sosiaalityöhön. Tarkastuslautakunta huomioi positiivisena kehityksenä sen, että avoterveydenhuollossa terveyskeskuslääkäreiden saatavuus on kääntynyt selvästi paremmaksi syksystä 2009 alkaen.

4.4 OPETUSTOIMEN TALOUS

Opetustoimen toimintamenot olivat 0,4 miljoonaa euroa korkeammat kuin muutetun talousarvion menomäärärahat. Ylitys oli 0,3 %. Opetustoimi on toimintakertomuksessaan selvittänyt ylityksen johtuneen henkilöstömenoista. Myös vuoden 2008 toimintamenomäärärahojen 0,5 miljoonan ylityksen yhtenä perusteena olivat henkilöstömenot. Vuoden 2008 ylitys oli 0,4 % kokonaismenoista.

Opetustoimen toimintamenot vuosina 2007–2009

	TP 2007	TP 2008	TA 2009	Muutettu TA 2009	Toteuma TP 2009
	milj. €	milj. €	milj. €	milj. €	milj. €
Toimintamenot	106,89	119,11	127,58	127,59	127,88
Toimintamenot ilman hankkeita	106,68	119,04	127,19	127,15	127,55

Talousarviovuoden aikana kaupunginvaltuusto leikkasi opetustoimen menomäärärahoja 1 miljoonalla eurola kesäkuussa 2009. Joulukuussa 2009 valtuusto korotti toimintamenojen määrärahaa 0,42 miljoonaa euroa. Perusteena oli opetustoimen esittämä valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden lisämaksu, johon ei ollut varauduttu vuoden 2009 määrärahojen käyttösuunnitelmasa. Samassa päätöksessä valtuusto korotti tulo- ja menomäärärahoja vielä 0,09 miljoonalla eurolla perusteena vieraskielisten oppilaiden opettamiseen myönnetty täydentävä valtionavustus. Menomäärärahoissa tapahtui myös muita pienehköjä muutoksia. Opetustoimi ennakoiki jo syksyn vätilinpäätösraportissaan ja uudelleen lokakuussa, että tavoiteltuja kustannusten leikkauksia ei pystytä toteuttamaan.

Opetustoimi ylitti sitovana tavoitteena olleen toimintamenojen määrärahan 0,4 miljoonalla eurolla. Myös vuonna 2008 opetustoimi ylitti menomäärärahansa. Ylitys oli tuolloin 0,5 miljoonaa euroa. Marraskuussa 2009 kaupunginvaltuusto antoi opetustoimelle 0,4 miljoonaa euroa lisää ennakoimattomiin eläkemenoihin.

Kesäkuussa 2009 opetustoimelle asetettu 1 miljoonan euron kulujen leikkaustavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan opetustoimen talouden hallintaa on edelleen kehitettävä niin, että talouden ohjaus- ja seurantajärjestelmä mahdollistaa reagoinnin sekä kustannusten että määrärahojen muutoksiin. Opetustoimi on toistuvasti epäonnistunut nimenomaan henkilöstökustannusten budjetoinnissa.

Opetuslautakunnan hyväksymä vuoden 2010 käyttösuunnitelma osoittaa, että edellytykset talous- ja toimintasuunnitelman ohjausvaikutukselle ovat paranemassa. Käyttösuunnitelmassa on määritelty euromääräiset ja toiminnalliset tavoitteet yksikkötasolla. Opetustoimessa on otettu käyttöön uusi johtamisjärjestelmä ja organisaatorakenne vuoden 2009 aikana. Johtamisjärjestelmän uudistus on viety koulutasolle saakka ja tämäkin uudistus parantaneet talouden ohjaus- ja seurantajär-

jestelmän toimivuutta. Peruskoulujen, päivälukioiden ja erityiskoulujen palvelut on tuoteistettu ja hinnoiteltu.

Apulaiskaupunginjohtaja asettaman työryhmän tehtävänä on ollut tarkistaa opetustoimen palveluverkko. Työryhmä esitti vätilaporttinsa syyskuussa 2009 ja koko selvityksen tammikuussa 2010. Selvitys sisältää toimenpiteet ja esitykset opetustoimen palveluverkon ja hallinnon rationalisoimiseksi tavoitteena toiminnan, tilojen käytön ja hallinnon tehostaminen.

4.5 KULTTUURITOIMI

Yhtenä kulttuuritoimen kriittisenä menestystekijänä oli tuottavuuden ja taloudellisuuden jatkuva kasvattaminen. Vuoden 2009 tavoitteena oli, että kulttuurilaitosten tuottavuus kasvaa. Tilinpäätöksessä on raportoitu, että talouden ja toiminnan kehittämissuunnitelmassa on neljä hanketta, joiden tavoitteena on tehostaa ja monipuolistaa kulttuuripalveluiden tarjontaa ja että kaikkien kulttuurilaitosten vuoden 2009 kävijämäärä on pysynyt

edellisen vuoden tasolla. Talousarvioon sisältyvän tuottavuuden mittarin "kulttuurilaitosten yhteenlaskettu kävijämäärä/vakituisen henkilöstön määrä kasvaa" toteutumasta ei ole kerrottu.

Kulttuuritoimen tuottavuuden kasvua koskevan tavoitteen toteutumisesta ei ole raportoitu riittävästi.

Kulttuuritoimen talouden toteuma sitovuustasolla vuosina 2008–2009

	TP 2008 1 000 €	TA 2009 1 000 €	Muutokset 1 000 €	Muutettu TA 2009 1 000 €	TP 2009 1 000 €	Ylitys + Alitus - 1 000 €	Poikkeama %	Muutos ed. vuoteen %
Kulttuurilautakunta ilman nettoyksiköitä ja ulkopuolista rahoitusta								
Toimintatuotot	707	549	31	580	606	26	4,5	-14,3
Toimintamenot	12 476	13 323	-235	13 088	12 659	-429	-3,3	1,5
Toimintakate	-11 769	-12 774	266	-12 508	-12 053	455	-3,6	2,4
Nettoyksiköt								
Kaupunginteatteri	-6 619	-6 999	-158	-7 157	-7 231	-74	1,0	9,2
Kaupunginorkesteri	-3 397	-3 683	11	-3 672	-4 068	-396	10,8	19,8
Kulttuuritalo Valve	-1 187	-1 361	-89	-1 450	-1 441	9	-0,6	21,4
Tietomaa	-737	-738	-1	-739	-750	-11	1,5	1,8

Kulttuuritoimen tuotot ilman nettoyksiköitä ylittyivät ja menot alittuivat. Kirjaston aukiolotunteja ja lainoja koskevat suoritettavat jäivät saavuttamatta, koska toimipisteistä osa oli kiinni remonttien vuoksi. Myöskään kirjojen hankintamäärä ei toteutunut tavoitteen mukaisesti hankintajärjestelmän ongelmien seurauksena. Museoiden näyttely- ja kävijämääriä koskevat tavoitteet ylittyivät.

Nettoyksiköistä kulttuuritalo Valveen tulos oli hieman budjetoitua parempi, mutta kaupunginteatterin toimintakate oli 74 000, kaupunginorkesterin 396 000 ja Tietomaan 11 000 euroa budjetoitua huonompi. Teatterin

katsojamäärätavoite alittui mutta näytösmäärätavoite ylittyi, ja edelliseen vuoteen verrattuna sekä katsoj- että näytösmäärät supistuivat hiukan. Sairaustapausten vuoksi näytöksiä jouduttiin perumaan. Vuosina 2005 ja 2007–2009 teatterin toimintakate on jäänyt tavoitteesta, ja alijäämää on kertynyt yhteensä 206 000 euroa.

Orkesterin konsertteja ja oopperaesityksiä oli tavoitettua enemmän, ja toimintatuotot ylittyivät, mutta se ei riittänyt kattamaan menojen ylitystä. Nettoyksikkö Tietomaan kävijämäärä putosi 20 prosenttia edellisestä vuodesta, jolloin kävijöitä oli poikkeuksellisen paljon. Kävijämäärätavoite alittui 8 000 hengellä.

Teatterin määrärahaa on vuoden aikana korotettu valtuuston päätöksillä. Siitä huolimatta sitovuustaso on ylitetty, nyt jo kolmantena peräkkäisenä vuonna. Orkesterin toteutunut toimintakate poikkeaa huomattavasti valtuuston päättämästä sitovasta tavoitteesta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että talouden seuranta parannetaan ja poikkeamiin reagoidaan nopeasti.

Talouden ja toiminnan kehittämissuunnitelmaan 2010–2012 sisältyvät selvitykset teatterin ja orkesterin toimintamallivaihtoehdoista. Tarkastuslautakunta katsoo, että näiden taidelaitosten toiminnan ja talouden pitkäjänteinen kehittäminen vaatii ratkaisujen tekemistä viipymättä.

4.6 TEKINEN TOIMI

Teknisen keskuksen tavoitteena on usean vuoden ajan ollut, että kiinteiden rakenteiden ja laitteiden korvausinvestoinnit ovat vähintään poistojen suuruiset pitkällä aikavälillä (viisi vuotta). Katu- ja viherpalvelujen vuoden 2009 korvausinvestoinnit olivat 7,3 miljoonaa euroa ja poistot 14,1 miljoonaa euroa. Siten korjausvelkaa syn-

tyi 6,8 miljoonaa euroa. Tarkastelujaksolla ainoastaan vuosina 2001 ja 2002 investoinnit olivat suuremmat kuin poistot. Korjausvelkaa on kertynyt vuodesta 2000 alkaen yhteensä 33,8 miljoonaa euroa, siitä 28,0 miljoonaa euroa viitenä viime vuonna.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden korjausvelka vuosina 2000–2009

	2000 milj.€	2001 milj.€	2002 milj.€	2003 milj.€	2004 milj.€	2005 milj.€	2006 milj.€	2007 milj.€	2008 milj.€	2009 milj.€
Korvausinvestoinnit	4,9	8,4	10,2	7,3	5,0	4,8	7,5	4,5	5,8	7,3
Poistot	11,6	6,1	7,1	8,0	8,8	9,6	10,4	11,4	12,4	14,1
Korjausvelka	6,7	-2,3	-3,1	0,7	3,8	4,8	2,9	6,9	6,6	6,8
Korjausvelka yhteensä	6,7	4,4	1,3	2,0	5,8	10,6	13,5	20,4	27,0	33,8

Korjausvelan kasvaminen johtuu suurista uusinvestoinneista, joista seuraavat suuret poistot. Kaupunki on laajentunut paljon (muun muassa Metsokangas ja Ritaharju), ja tonttitarjonnan myötä on ollut tarve kunnallistekniikan rakentamiseen. Kaupungin toimintatapana on ollut, että alueet tehdään nopeasti valmiiksi. Se on asukkaiden kannalta hyvä mutta vaatii sekä rahaa että työtä.

Teknisen keskuksen menojen toteuma oli 0,5 miljoonaa euroa budjetoitua huonompi, koska usean vuoden mak-

samattomat pysäköintivirhemaksut kirjattiin luottotapioiksi yhdellä kertaa eikä siihen ollut varauduttu.

Kaupunkistrategiaan liittyviä teknisen toimen tavoitteita on käsitelty kohdassa 3.4.

Tarkastuslautakunta pitää kiinteiden rakenteiden ja laitteiden korjausvelan kasvua huolestuttavana.

5 LIIKELAITOKSET

5.1 LIIKELAITOSTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

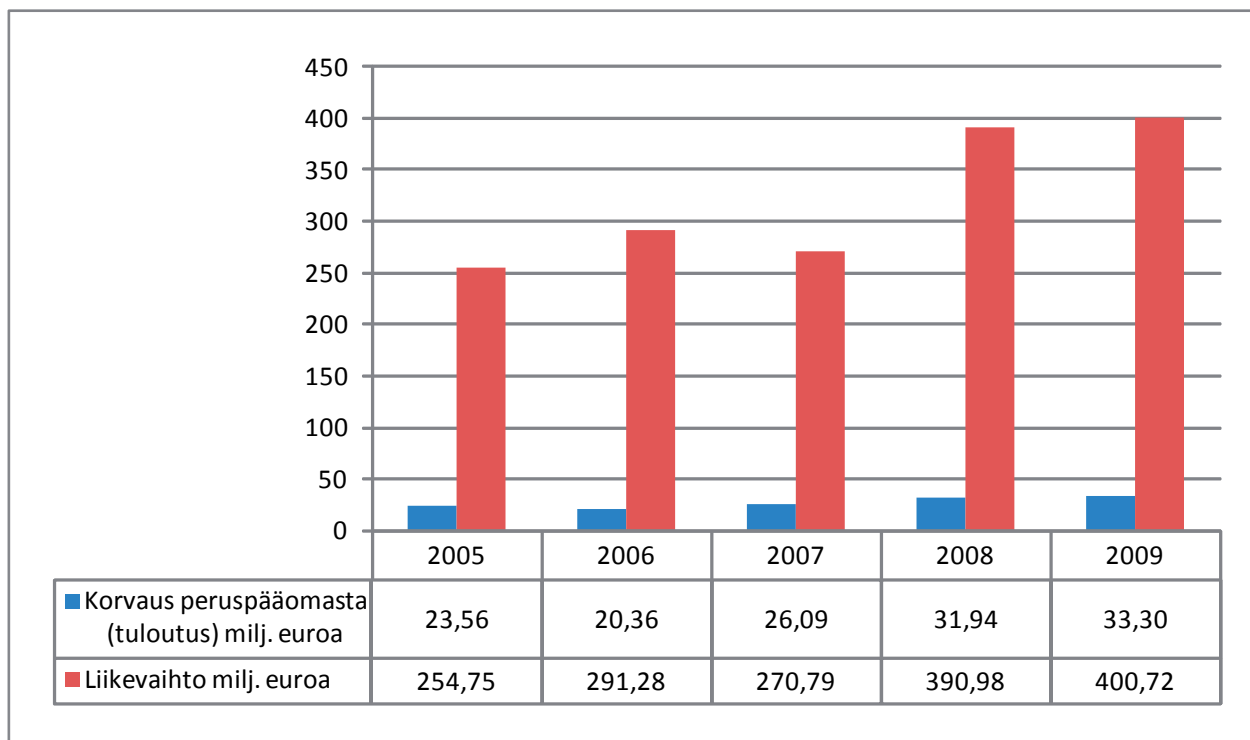
Liikelaitosrakenteeseen ei tehty muutoksia vuonna 2009. Tosin Oulun Työterveyden toimintaan ja tulokseen vaikutti olennaisesti vuoden 2008 loppupuolella tapahtunut Condia Oy:n perustaminen. Vuoden 2008 alussa perustetut liikelaitokset vakiinnuttivat toimintaansa.

Oulun Energia liikelaitoksen johtosääntö uusittiin 1.1.2009 lukien, ja siinä määriteltiin, että liikelaitos vastaa Oulun Energia konsernin strategisesta johtamisesta

ta kaupunginvaltuuston hyväksymien strategisten linjausten mukaisesti. Konserniin kuuluvat liikelaitoksen lisäksi Oulun Sähkönmyynti Oy, Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy, Turveruukki Oy ja vähemmistöosuusyhtiönä Haukiputaan Energia Oy.

Liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto ylsi 400,7 miljoonaan euroon, joka on 9,7 miljoonaa euroa (2,5 %) suurempi kuin edellisenä vuonna. Liikelaitosten ylijäämät olivat yhteensä 22,3 miljoonaa euroa, noin 10 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Alijäämäisen tuloksen tekivät Nallikari, Oulun Serviisi ja Oulun Työterveys. Nallikarin ja Serviisin omat pääomat olivat negatiiviset.

Liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto ja korvaus peruspääomasta (tuloutus)

Liikelaitoksia oli 12 vuosina 2005–2007 ja 14 vuosina 2008–2009.

Kaikki liikelaitokset maksoivat korvauksen peruspääomasta sitovan tavoitteen mukaisesti. Tulotukset olivat yhteensä 33,3 miljoonaa euroa, mikä oli 1,4 miljoonaa (4,3 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Alkuperäinen tulotustavoite oli samansuuruinen kuin edellisenä vuonna, mutta Oulun Energian, Tilakeskuksen ja Kontto-

rin korvausta peruspääomasta nostettiin vuoden aikana. Syynä oli näiden liikelaitosten peruspääomien korotus. Muut sitovat tavoitteet koskivat hinnoittelua ja Tilakeskuksella erillisinvestointien hankekohtaista sitovuutta, ja ne toteutuivat lukuun ottamatta yhtä hanketta. Raatin liikuntakeskuksen vuosikohtainen määräraha ylittyi 1,0 miljoonalla eurolla stadionkenttärakennuksen aikaistamisen johdosta.

Tietoja liikelaitosten taloudesta

LIKELAITOS	Liikevaihto		Ylijäämä		Korvaus peruspääomasta		Ylijäämästä siirto peruskunnalle	
	2008 milj. €	2009 milj. €	2008 milj. €	2009 milj. €	2008 milj. €	2009 milj. €	2008 milj. €	2009 milj. €
Oulun Energia	161,40	161,40	21,82	9,20	19,84	20,94	10,00	
Oulun Vesi	20,88	22,05	0,51	0,32	4,30	4,31		
Oulun Satama	5,78	5,32	0,09	0,03	0,81	0,81		
Oulun Jätehuolto	9,53	9,25	0,72	0,65	0,27	0,27	0,30	
Nallikari	1,15	1,06	-0,05	-0,83	0,00	0,01		
Oulun Työterveys	10,86	5,61	0,23	-0,11	0,06	0,03		
Oulun Tietotekniikka	12,30	13,94	0,78	0,70	0,10	0,10	0,20	1,00
Oulun Serviisi	23,28	23,16	-0,84	-0,48	0,02	0,02		
Oulun tekninen liikelaitos	52,06	53,62	1,38	1,16	0,28	0,28		1,00
Oulun Tilakeskus	60,56	67,16	6,91	9,82	6,25	6,50		
Oulun Konttori	11,89	13,98	0,65	0,55	0,00	0,03		0,50
Ouluseudun Yrityspalvelukeskus	1,65	1,97	0,00	0,36	0,00	0,00		
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	16,47	18,33	0,21	0,31	0,00	0,00		
Oulun seudun ympäristötoimi	3,17	3,87	0,00	0,59	0,00	0,00		
YHTEENSÄ	390,98	400,72	32,41	22,27	31,93	33,30	10,50	2,50

Oulun Energian liikevaihto 161,4 miljoonaa euroa oli edellisen vuoden tasolla mutta ylijäämä 9,2 miljoonaa euroa alle puolet edellisen vuoden ylijäämästä. Sähkön myyntitulot laskivat ja lämmön myyntitulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Sähkönmyyntitulojen alentuminen johtui polttoainepulan aiheuttamasta tuotannon vähenemisestä ja sähkön markkinahinnan laskusta. Investointeihin käytettiin 38,0 miljoonaa euroa, kun talousarvioon on varattu 24,1 miljoonaa euroa. Koska toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen, liikelaitos nosti lainaa kaupungin keskushallinnolta 18,0 miljoonaa euroa.

Koko Oulun Energia konsernin liikevaihto oli 200,0 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 9,3 miljoonaa euroa. Konsernin yhtiöistä Oulun Sähkönmyynti Oy teki 4,8 miljoonan euron tappion.

Ulkoisista liikelaitoksista Oulun Sataman, Oulun Jätehuollon ja Nallikarin liikevaihdot pienenevät hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Sataman ja Jätehuollon toimintaan talouden taantuma vaikutti, mutta sopeutus toimien ja hinnankorotusten ansiosta ne selvisivät vuodesta kohtuullisen hyvin. Oulun Veden liikevaihto toteutui budjetoidusti. Tulosta paransi liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjattu Ylikiimingin Vesihuolto Oy:n edellisten tilikausien ylijäämä 0,6 miljoonaa euroa.

Nallikari liikelaitoksen tilikauden alijäämä oli suurempi kuin edellisenä vuonna ja oma pääoma negatiivinen. Kaupunkistrategiaa tukevat tavoitteet jäivät toteutumatta. Tunnusluvut (yöpymisvuorokausien määrä, asiakas-

tyytyväisyys ja ympärivuorokautisen sisämajoituksen käyttöaste) olivat huonommat kuin edellisenä vuonna. Liikelaitoksen mukaan norjalaisten määrän väheneminen ja H1N1-epidemia ovat vaikuttaneet tilanteeseen. Liikelaitos arvioi myös, että alue kaipaa kehittämistä. Helmikuussa 2010 on valmistunut tarveselvitustyöryhmän esitys Nallikari Lomakylä-Campingin kehittämistoimista. Alueelle on vireillä asemakaavan muutos.

Sisäisistä liikelaitoksista Tilakeskuksen liikevaihto kasvoi 6,6 miljoonaa euroa ja ylijäämä lähes 3,0 miljoonaa euroa vuodesta 2008. Myös Oulun Tietotekniikan, Konttorin ja teknisen liikelaitoksen liikevaihdot olivat edellisvuotta suuremmat. Konttoriin ja tekniseen liikelaitokseen siirtyi toimintoja muista yksiköistä, mikä osaltaan selittää liikevaihdon kasvua.

Oulun Serviisi teki 0,5 miljoonan euron alijäämäisen tuloksen, missä tärkein selittävä tekijä oli liikevaihdon jääminen alle budjetoidun. Oma pääoma on kahden alijäämäisen vuoden jälkeen negatiivinen. Talouden tervehdyttämiseksi määräaikaista henkilökuntaa on ollut vähemmän jo viime vuoden aikana. Vuoden 2010 alkupuolella organisaatiota on uudistettu.

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos, Oulun seudun ympäristötoimi ja Ouluseudun yrityspalvelukeskus tekivät ylijäämäiset tilinpäätökset, ja pelastusliikelaitoksen sitova tavoite nettoinvestoinneista toteutui. Liikelaitoksilla ei ollut tuloutustavoitetta. Vuodesta 2009 alkaen ne eivät enää palauta mahdollista ylijäämää yhteistoimintakunnille eivätkä laskuta alijäämää kunnilta. Kaupun-

ginhallitus esittää ylijäämien siirtämistä liikelaitosten omiin pääomiin.

Liikelaitosten vuoden 2008 ylijäämistä siirrettiin vuonna 2009 peruskunnan omaan pääomaan yhteensä 10,5 mil-

joonaa euroa. Kaupunginhallitus on esittänyt valtuustolle, että vuonna 2010 siirretään Oulun Tietotekniikan, Oulun teknisen liikelaitoksen ja Oulun Konttorin ylijäämistä yhteensä 2,5 miljoonaa euroa peruskunnan taseeseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston liikelaitoksille asettamat sitovat tavoitteet toteutuivat. Ulkoisten liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto pysyi samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna, kun Oulun Työterveys -liikelaitoksen liikevaihto jätetään pois vuoden 2008 vertailuluvuista. Niiden ylijäämät pienenivät edelliseen vuoteen verrattuna, merkittävimpana niistä Oulun Energian ylijäämän puolittuminen.

Sisäisten liikelaitosten liikevaihdot kasvoivat Serviisiä lukuun ottamatta. Peruskunnan taseeseen esitetään siirtoja ainoastaan sisäisten liikelaitosten taseista.

5.2 OULUN KONTTORI

Tehtävät

Oulun Konttori aloitti toimintansa 1.5.2006 ensin nettoyksikkönä ja vuoden 2008 alussa sisäisenä liikelaitoksena. Yksikön perustamisesta oli kaupunginhallitus tehnyt päätöksen helmikuussa 2005. Päätöksen mukaan konsernin taloushallinnon, henkilöstöhallinnon ja hallinnollisten palvelujen perustoiminnot keskistetään palveluyksikköön. Nyt toimintaa kattaa edellä mainittujen lisäksi hankintapalvelut, tulkkipalvelut ja keskitettyjä kuntalaisten asiakaspalveluja (kuntalaispalvelut). Palveluvalikoima on laaja. Muiden kaupunkien vastaavat palvelukeskukset eivät toimi yhtä laajalla palveluvalikoimalla.

Talous

Konttori saa tulonsa sisäisiin sopimuksiin perustuen. Kaikki palvelut on tuotteistettu ja hinnoiteltu. Koko palvelukokonaisuus tarjotaan kullekin asiakkaalle yhdellä sopimuksella.

Liikevaihto oli vuonna 2009 noin 14 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta 3 % oli ulkoista myyntiä. Henkilöstömäärä oli 258. Kuluista lähes 65 % on henkilöstökuluja. Ylijäämä 0,54 miljoonaa euroa selittyy pääosin tulkkipalveluiden tuotolla. Vuoden 2009 talousarviossa Konttorille oli annettu mahdollisuus 4 %:n hinnankorotuksiin. Hintoja korotettiin 3,5–4 %. Konttori laski nimettyjen arkisto-,

perintä- ja palkanlaskentapalveluiden hintoja 1.10.2009 alkaen. Hinnan alennusten vaikutus vuonna 2009 oli Konttorin laskelman mukaan noin 60 000 euroa.

Oulun Konttorin talouslukuja vuosilta 2007–2010

Talousluku	TP 2007 milj. €	TP 2008 milj. €	TP 2009 milj. €	TA 2010 milj. €
Liikevaihto	4,05	11,88	13,98	13,72
Ylijäämä	- 5,95	0,65	0,54	0
Korvaus peruspääomasta (tuloutus)	0	0	0,033	0,033

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Konttori toteutti vuonna 2009 sille kaupungin talousarviossa asetetut tavoitteet. Myös Konttorin omassa strategiassa olevat tavoitteet toteutuivat pääosin. Asiakastytyväisyystavoite ja osa kehittämistavoitteista ei täysin toteutunut. Asiakastytyväisyys jäi vuoden 2009 kyselyssä hieman alle tavoitteena ollen 4-tasoa (asteikko 1–5). Keskiarvo oli 3,94, vuoden 2008 vastaava luku oli 3,97. Päätöksenteon asiakirjahallinnon sähköistämisen projektille asetettu aikataulutavoite ei toteutunut ja prosessien kehittämissuunnitelmiin perustuva etenemisen priorisointi ja aikataulutukset jäivät tehtäväksi vuonna 2010.

Oulun konttorille asetettujen kaupunkistrategian toteutumista tukevien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2009 Konttorin raportoinnin mukaisesti

Kriittiset menestystekijät	Strategiset tavoitteet	Tavoite 2009	Toteuma 2009
Talouden hallinta	Huolehditään liikelaitoksen kannattavuudesta omistajan edellyttämällä tavalla.	Tuloutustavoite 33 000 €	Tavoite toteutui
	Talustilanne mahdollistaa kehittämisen.	Kehittämispäätösten vähintään 1 % / liikevaihto	Tavoite toteutui
Kilpailukyky säilyy tai paranee	Tuottavuuden kasvu pitkällä tähtäimellä (3–8 v) vuosina 2009–2016 (luonnollisen poistuman hyödyntäminen): vuosittainen real ka 1 %/vuosi, kokonaistavoite 2009–2016 max 9 %.	Tuottavuuden kasvu ka 1 %	Tavoite toteutui

Oulun Konttori on toteuttanut sille asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Konttori on onnistunut muutaman toimintavuotensa aikana muotoutumaan keskittettyjä talous- ja hallintopalveluja antavaksi sisäiseksi palveluyksiköksi. Tämä näkyy myös sen ulkopuolisilta tahoilta saamina tunnustuksina: menestyminen konsulttiyhtiön tekemässä kahdeksan kaupungin palvelukeskusten vertailututkimuksessa vuonna 2008 ja työmarkkinajärjestöjen Tuottavuuden pyöreän pöydän myöntämä kunniamaininta vuonna 2009.

Tuottavuus

Oulun Konttorin antaman tiedon mukaan tuottavuuskehitys on ollut tähän mennessä keskimäärin 29 % eli 76 henkilötyövuotta. Kustannushyötyjä on kolmen vuoden ajalta arvioitu kertyneen noin 3,3 miljoonaa euroa. Tuottavuuden kehitys koostuu Konttorin selvityksen mukaan seuraavista tekijöistä: keskittämisen hyödyt, luonnollisen poistuman hyödyntäminen, urakierto, henkilöstön uudelleen kohdentaminen, alihankinnat, laadun lisääminen, suoritämäärien kasvu ja se, että uusia palveluja on hoidettu pääosin nykyisellä henkilöstöllä.

Konttorin henkilöstömäärä vuosina 2008–2009 ja TA 2010

Palvelussuhde	2008	2009	TA 2010
Vakinaiset	177	194	202
Tilapäiset	51	45	38
Yhteensä	228	239	240

Konttorin toiminnassa on tunnustettu olevan edelleenkin kehittämispotentiaalia ja sen myötä tuottavuuden nostopotentiaalia. Konttorin antaman selvityksen (18.11.2009) mukaan potentiaali on 20 % pitkällä aikavälillä (yli 5 v), jolloin mukana ovat myös asiakkaan puolella olevat pro-

sessien osat. Konsulttiyhtiö arvioi jo vuonna 2008, että isoin kehittämispotentiaali on nimenomaan asiakkaan puolella olevissa prosessinosissa.

Täsmällisiä lukuja tuottavuuden kehityksestä Oulun Konttorin osalta vuosittain ja vertailulukuja muihin vastaaviin palveluihin tuottaviin yksiköihin ei ole käytettävissä. Vuosien 2010–2012 talouden toimenpideohjelmaan liittyen Konttorin johtokunta on hyväksynyt tuottavuuden parantamisen ja tehostamisen ohjelman, joka sisältää myös seurannassa käytettävät mittarit. Konttorille on asetettu tuottavuustavoite, joka merkitsee kolmen vuoden aika yhteensä 1,1 miljoonan euron menojen alentamista. Vuodesta 2010 alkaen tuottavuuden kehityksestä ja kustannussäästöjen syntymisestä raportoidaan seuraavilla tunnusluvuilla: kustannussäästöt €/vuosi, kustannussäästöt %/toimintamenoista/vuosi, tuottavuuden kasvu htv/vuosi ja tuottavuuden kasvu htv %/kokonaishtv:sta/vuosi. Seuranta tehdään prosessitasolla. Myös tuotetasoisen seurannan mittarit on määritelty uudelleen. Tavoitteet ja mittarit ovat Konttorin vastuulla olevien prosessien osien osalta lähinnä tehokkuutta mittaavia. Tuottavuuden parantaminen edellyttää myös tietojärjestelmäinvestointeja, joiden omistajuudesta ei ole toistaiseksi tehty ratkaisuja.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupungin talous- ja hallintoprosesseissa on edelleen varaa tuottavuuden nostamiseen. Suurimman kehittämispotentiaalin ja siten tuottavuuden parantamisen varan on todettu olevan asiakkaiden eli hallintokuntien ja liikelaitosten puolella olevissa talous- ja hallintoprosessien tehtävissä. Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että tarkastellaan sekä asiakkaan että palveluyksikön puolella olevia prosesseja samanaikaisesti, ja että kaupungin hallinnossa on nimetty kunkin prosessin kehittämisestä vastuulliset tahot.

Talous- ja hallintoprosessien kehittämiseen liittyy myös merkittäviä tietojärjestelmien investointitarpeita. Tietojärjestelmien omistajuuden vastuita ja rahoituksen järjestämistä ei ole toistaiseksi ratkaistu.

Tulevaisuus

Oulun Konttorin toimialaan liittyen on vireillä useita hankkeita: Sitran suunnitelmat kuntien palvelukeskusten perustamisesta ja PPSHP:n ja Oulun kaupungin yhteistyössä tekemä selvitys tukipalvelujen järjestämisestä. Nämä esitykset ovat valmistuneet keväeseen 2010 mennessä.

Esityksessä 1.3.2010 Oulun kaupungin omistajapolitiiksi linjauksiksi on Oulun Konttorin kehittämissioksi ehdotettu, että toimintaa jatketaan palvelukonseptilla ja alihankintaa lisätään. Lisäksi viitataan edellä mainittuihin selvityksiin. On todettu, että hallintomuoto muuttuu taseyksiköksi johtamisjärjestelmän sitä edellyttäessä. Toiminnan tavoitteeksi on ehdotettu kilpailukyisiä palveluja.

Tarkastuslautakunnan katsoo aiheelliseksi muistuttaa, että kun valmistellaan ratkaisuja talous- ja hallintopalvelujen toteuttamisvaihtoehdoista, on syytä samalla tarkastella kaikkia Konttorin nyt keskitetyksi tuottamia palveluja. Ajankohta on sopiva muutaman vuoden kokemukseen perustuen tarkastella keskitämisen ja hajautuksen etuja ja haittoja. Esimerkkinä voi mainita asiakirjahallinnon, jossa tietojärjestelmät ja tietotekninen tuki ovat kehittyneet.

5.3 OULUN TIETOTEKNIikka

Oulun Tietotekniikka aloitti toimintansa liikelaitoksena vuonna 2000. Sen tehtävänä on johtosäännön mukaan tuottaa Oulun kaupungin konserniin kuuluvana kunnallisena liikelaitoksena laadukkaita tietoteknisiä palveluita. Liikelaitoksella on kolme palvelutuotantosektoria: asiakasratkaisut ja asiantuntijapalvelut, työasemapalvelut ja asiakastuki sekä infrapalvelut.

Talous

Oulun Tietotekniikan tulot muodostuvat palveluiden myynnistä Oulun kaupungin yksiköille. Liikevaihtotavoite vuodeksi 2009 oli 11,6 miljoonaa euroa. Liikevaihtoa kertyi 13,9 miljoonaa euroa, kasvua oli 13,3 % edellisestä vuodesta. Kasvu on tullut Tietotekniikan raportoinnin mukaan opetustoimen lisääntyneistä työasema- ja tietoliikennepalveluista. Liikevaihdosta noin 5 % on ulkoista myyntiä. Tästä suurin osa on myyntiä kuntayhtymille ja kunnille. Loppuosa tulee käytettyjen työasemien myynnistä kaupungin henkilöstölle. Ylijäämää kertyi 0,7 miljoonaa euroa vuonna 2009.

Suurin kuluerä on palvelujen osto (4,3 miljoonaa euroa), laskua edellisestä vuodesta oli 1,2 %. Toiseksi suurin kuluerä on henkilöstökulut (3,6 miljoonaa euroa) ja siinä oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 11,4 %. Henkilömäärä oli vuoden lopussa 78. Investointeihin Tietotekniikka käytti 2,2 miljoonaa euroa, mikä oli lähes miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2008.

Tietotekniikan talous vuosina 2007–2009 ja TA 2010

Tunnusluku	TP 2007	TP 2008	TP 2009	TA 2010
Liikevaihto, milj. €	11,1	12,3	13,9	13,2
Liikevaihto/työntekijä, milj. €	0,15	0,16	0,17	0,17
Lainamäärä, milj. €	0,30	0,15	0	0
Investoinnit, milj. €	2,5	3,1	2,2	1,5
Ylijäämä, milj. €	0,30	0,77	0,70	0,29
Ylijäämä % liikevaihdosta	2,7 %	6,3 %	5,0 %	2,2 %

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että Tietotekniikka on tuottanut vuosina 2007–2009 talousarviossa arvioitua suurempaa ylijäämää. Se alensikin joidenkin palveluidensa hintoja vuoden 2009 syyskuun alusta lukien. Vuoden 2009 ylijäämä jäi edellisiä vuosia alhaisemmaksi. Tietotekniikka on arvioinut, että hinnanalennusten vaikutus oli vuositasolla 313 000 euroa eli 2,7 %.

Tietotekniikan palvelujen hintojen alentamisen on Tietotekniikan oman arvion mukaan mahdollistanut tuotannon yksikkökustannusten pieneneminen palveluiden käyttömäärien lisääntytyä sekä toimintaprosessien tehostuminen ja uusien teknologioiden käyttöönotto.

Tavoitteet

Tietotekniikka toteutti sille kaupungin talousarviossa asetetut kaksi sitovaa tavoitetta, jotka olivat tuloutus peruskunnalle peruspääoman korkona 98 000 euron ja hinnoja ei koroteta vuoden 2009 aikana.

Kaupungin talousarviossa esitetyt Tietotekniikan strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen Tietotekniikan toimintakertomuksessa esitetyn mukaisena

Tavoite	Toteuma
OTT on mukana asiakaspalvelukeskuksen tietojärjestelmien pystyttämisessä.	OTT ei ole ollut mukana asiakaspalvelukeskuksen tietojärjestelmien pystyttämisessä. Tietojärjestelmien toteutus ei myöskään edennyt perustietojärjestelmien palvelunäkymiin saakka.
Uusiin sovelluksiin on toteutettu kaikkia palvelujen organisoitintarpeita tukevat palveluliittymät.	Uusien sovellusten hankinnasta on vastannut tietohallinto.
Uusissa sovelluksissa on avoimet rajapinnat.	Uusien sovellusten hankinnasta on vastannut tietohallinto.
Tyytyväisyys palvelujen hinnoitteluun on 80 %:n tasolla.	Tyytyväisyys palvelujen hinnoitteluun oli 84 %:n tasolla.
OTT:n palveluohjausjärjestelmä on sekä koko OTT:n että asiakkaiden käytössä.	Palveluohjausjärjestelmä on sekä koko OTT:n että asiakkaiden käytössä.
Kaikki OTT:n prosessit on kuvattu.	Kaikki OTT:n prosessit on kuvattu.
Konsernin tietohallintoyksikön ja OTT:n välinen prosessirajapinta on määritetty käytännön yhteistyötä tukevalla tavalla. Kaupunkikonserni on tehnyt päätöksen alueellista toimintaa tukevan liiketoimintamuodon toteuttamisesta OTT:lle.	Prosessirajapintaa ei ole määritetty.
Kaupunkikonserni on tehnyt päätöksen alueellista toimintaa tukevan liiketoimintamuodon toteuttamisesta OTT:lle. (*)	Kaupunkikonserni ei ole vielä tehnyt päätöstä OTT:n hallintamuodosta.

(*) Tätä tavoitetta ei kaupungin talousarviossa 2009 ole Tietotekniikalle asetettu. Tietotekniikka esittää tavoitteen ja sen toteutumisen omassa raportissaan.

Tietotekniikka toteutti sille talousarviossa asetetut sitovat tavoitteet peruskunnalle tehtävästä tuloutuksesta ja palveluiden hinnoittelusta. Kaupungin talousarviossa asetetuista kaupunkistrategiaa tukevista tavoitteista kolme on toteutettu ja kolmesta muusta tavoitteesta Tietotekniikka raportoi, että tavoitteet eivät lainkaan liity Tietotekniikan tehtäviin, vaan ovat keskushallinnon tietohallintotiimin vastuulla.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tavoitteiden toteutumisen raportointi kertoo siitä, että Tietotekniikan roolista on erilaisia käsityksiä. Epäselvä työnjako Tietotekniikan ja keskushallinnon tietohallintotiimin välillä aiheuttaa riskin tietojärjestelmien kehittämistavoitteiden toteutumiselle.

Esityksessä 1.3.2010 kaupungin omistajapoliittisiksi linjauksiksi on Tietotekniikan kehittämissuunnitelman ehdotettu, että vuoden 2010 aikana valmistaudutaan toiminnan osittaiseen ulkoistamiseen liikkeenluovutusperiaatteella. Toiminnan tavoitteeksi on ehdotettu kilpailukykyisiä palveluja. Tietohallinnon ja Oulun Tietotekniikan toimintamalleja selvitetään myös työryhmässä, jonka määräaika päättyy huhtikuussa 2010.

Tuottavuus

Tietotekniikka ei raportoi toimintakertomuksessaan toiminnan tuottavuudesta. Sille ei myöskään ollut talousarviossa asetettu tuottavuutta koskevia tavoitteita. Seuraavissa taulukoissa on esitetty tietoja, jotka kuvaavat toiminnan tehokkuutta.

Vuoden 2010 käyttösuunnitelman käsittelyn yhteydessä Tietotekniikan johtokunta on hyväksynyt myös suunnitelman tuottavuustavoitteen saavuttamiseksi. Tietotekniikalle on asetettu tavoitteeksi nostaa tuottavuutta 0,5 miljoonaa euroa vuonna 2010, 0,6 miljoonaa euroa vuonna 2011 ja 0,7 miljoonaa euroa vuonna 2012. Suunnitelmassa on esitetty toimenpiteet tuottavuuden nostamiseksi ja tunnusluvut, joita tuottavuuden seurannassa käytetään.

Työasemien ja älypuhelinien määrä Tietotekniikan työntekijää kohti

Vuosi	Työasemia	Älypuhelimia	1. ja 2. taso tukihenkilöitä	Laitteita / tukihenkilö
2005	3 217	0	28	115
2006	6 039	0	27	224
2007	8 193	127	34	225
2008	9 636	510	35	290
2009	10 382	996	36	316

Palvelinten ja asiantuntijoiden määrän kehitys

Vuosi	Palvelimia	Järjestelmä-asiantuntijoita	Palvelimia/ asiantuntija
2005	154	6	25,7
2006	198	6	33,0
2007	237	7	33,9
2008	265	7	37,9
2009	296	7	42,3

Asiakkaiden tyytyväisyys Tietotekniikan palveluihin

Asia	2004	2006	2008	2009
Vastaavtko palvelut tarpeita	70 %	88 %	89 %	88 %
Palvelutapahtuman onnistuminen	81 %	92 %	92 %	92 %
Tietoturvan tekninen toteuttaminen	90 %	90 %	93 %	94 %
Työasemapalvelut	74 %	87 %	92 %	90 %
Asiakastuki	74 %	86 %	90 %	89 %

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että vuoden 2010 käyttösuunnitelman yhteydessä Tietotekniikan johtokunta on päättänyt tuottavuuden parantamisen tavoitteista ja mittareista. Asiakkaiden tyytyväisyys Tietotekniikan palveluihin on ollut hyvällä tasolla jo usean vuoden ajan. Puutteena on, että Tietotekniikan tuottamien palveluiden kustannuksista ei ole käytettävissä täsmällisiä ja muihin vastaviin toimijoihin vertailukelpoisia tietoja.

Työasemien hankinnan toimintamallin muutos

Käytössä olleen toimintamallin mukaan Tietotekniikka on ostanut laitteet puitesopimusten kautta itselleen ja vuokrannut ne edelleen kaupungin yksiköille kolmen vuoden vuokrasopimuksilla. Kaupunginhallitus päätti jo lokakuussa 2006 uuden toimintamallin käyttöönotosta. Sen mukaan Tietotekniikka vuokraisi laitteet kaupungin kilpailuttamaa leasing-sopimusta käyttäen ja toimittaisi laitteet edelleen palveluna kaupungin yksiköille. Hankinta on kilpailutettu ja toimittaja valittu. Tietotekniikka ei kuitenkaan ole toistaiseksi toiminut uuden toimintamallin mukaisesti. Se arvioi, että toimintamalli ei ole taloudellisesti edullinen.

Tarkastuslautakunnan mielestä ei ole asianmukaista, että menettelytapa työasemien ja muiden laitteiden hankinnassa on ollut pitkään epäselvä. Hankintamenettely ja rahoitusmalli on nopeasti arvioitava kaikkien osapuolten kesken ja toimittava toimintamallista tehdyn päätöksen mukaisesti.

5.4 OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLIKELAITOS

Perustiedot liikelaitoksesta

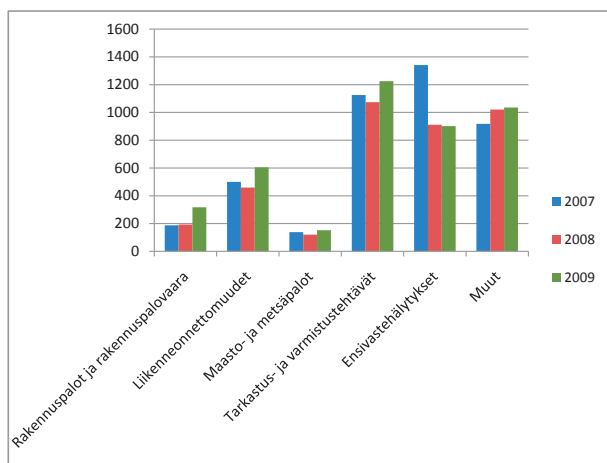
Oulu-Koillismaan aluepelastuslaitos on aloittanut toimintansa 1.1.2004. Se on toiminut alusta alkaen Oulun kaupungin liikelaitoksena. Toiminnan periaatteet on määritelty kuntien välisessä yhteistoimintasopimuksessa, jossa on mukana 16 kuntaa. Väestötiheys ja riskikohteet vaihtelevat alueen sisällä suuresti.

Pelastuslaissa todetaan, että pelastustoimi on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Pelastustoimen palvelutaso on mitoitettava alueella esiintyviä onnettomuusuhkia vastaavaksi sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaan.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastusliikelaitos hoitaa sopimusperusteisesti sairaankuljetuksen Hailuodossa ja Oulussa sekä sairaankuljetusta tukevan ensivastetoiminnan kymmenessä kunnassa (Hailuoto, Haukipudas, Ii, Kempele, Kuusamo, Muhos, Oulu, Oulunsalo, Pudasjärvi ja Taivalkoski).

Liikelaitoksen vuoden 2009 toteutunut liikevaihto oli 18,3 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 0,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 lopussa vakinaisessa virka- tai työsuhteessa oli 488 henkeä joista 273 pelastustoimen sivutoimisia toimenpidepalkkaisia. Määräaikaista henkilökuntaa oli 55 joista 29 sijaisia. Vapaapalokuntalaisia oli 166.

Hälytysmäärät vuosina 2007–2009

Pelastustoimen hälytysten määrä vuonna 2009 oli 4 235 kappaletta, 12,1 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin ryhmä hälytyksissä olivat erilaiset tarkastus- ja varmistustehtävät, 1 225 kappaletta eli 29 % hälytyksistä. Toinen suuri ryhmä oli ensivastehälytykset 901 kappaletta (21 %). Liikenneonnettomuuksia oli 605 kappaletta (14 %) ja rakennuspaloja ja rakennuspalovaarahälytyksiä yhteensä 317 kappaletta (7,5 %). Vuosien 2007–2008 rakennuspaloluvuissa ei ole rakennuspalovaarahälytyksiä. Muihin tehtäviin sisältyvät muun muassa liikenne-

välinepalot, vahingontorjuntatehtävät, ihmisten ja eläinten pelastamiset ja avunannot.

Pelastustoimen hälytystehtävien määrä tuhatta asukasta kohden ja jakautuminen onnettomuustyypeittäin Oulu-Koillismaalla eivät poikkea merkittävästi koko maan vastaavista luvuista. Ainoastaan ensivastetehtävien määrässä oli eroa: Oulu-Koillismaalla niitä oli 3,4 tuhatta asukasta kohden, kun koko maassa luku oli 5 vuonna 2009.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuuston asettama nettoinvestointien sitova tavoite toteutui: talousarviossa oli 0,8 miljoonaa euroa ja toteuma 0,6 miljoonaa euroa. Muita sitovia tavoitteita ei ollut määritetty.

Kaupunkistrategiaa tukeviksi kriittisiksi menestystekijöiksi oli määritelty korkea asiakastytyväisyys, ennalta ehkäisevän työn onnistuminen, kattava riskienhallinta ja kustannustehokkuus. Tilinpäätöksessä tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu osin puutteellisesti.

Asiakastytyvyydelle asetetuista vuoden 2009 tavoitteista todetaan ainoastaan, että asiakaspalautejärjestelmä on käyttöön otettavissa. Asiakastytyvyyttä ja sen mittaamista koskevia tavoitteita on ollut vuodesta 2007 lähtien. Vuoden 2010 talousarviossa ei mittaria ole enää lainkaan.

Ennalta ehkäisevässä toiminnassa on valistettu 9,9 % alueen väkiluvusta, kun tavoitteena on ollut 10 %. Tavoitteena ollutta valistuksen toimintasuunnitelmaa ei ole tehty, mutta vuosia 2009–2012 koskevaan pelastustoimen palvelutasopäätökseen on kirjattu valistuksen ja neuvonnan ensisijaiset kohderyhmät.

Riskienhallinnasta on raportoitu, että vuonna 2009 on toteutunut Kempeleen paloaseman laajennus ja vakinaistaminen, Tyrnävän uuden paloaseman käyttöönotto sekä Haukiputaan uuden paloaseman rakentamisen aloitus. Ruskonselän uuden paloaseman ja Raksilan peruskorjauksen hankesuunnitelmat ovat valmiit. Rukan paloaseman laajennusta ja Kuusamon sivupaloasemien karsimista on selvitetty. Erityisistä riskikohteista aiheutuvien riskitekijöiden kartoittamisesta ja analysoinnista ei ole raportoitu.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteiden määrittelyyn ja toteutumisen raportointiin. Kaikkien tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida kattavasti ja täsmällisesti.

Tuottavuuden määrittely ja kehittäminen

Tuottavuuden paraneminen on ollut yksi liikelaitoksen strategisista tavoitteista. Kustannustehokkuuden kasvattamisessa ja tuottavuuden parantamisessa tavoitteina vuonna 2009 olivat laajamittainen toimintojen läpikäynti ja kehittäminen, prosessien mallintaminen, palvelujen tuotteistamisen aloitus, hälytystoimintojen kehittäminen, kasvavien henkilöstö- ja kiinteistökulujen hallitseminen, kustannusten seurannan kehittäminen ja ylitöiden määrän väheneminen. Mittareiksi on määritelty pelastustoimen kulut, henkilöstökulut ja kiinteistökulut euroa asukasta kohden.

Kustannustehokkuudesta raportoidaan, että pelastustoimen kulut vuonna 2009 olivat 59,79 euroa asukasta kohden. Edellisenä vuonna 2008 ne olivat 55,66 euroa toiminta-alueen asukasta kohden, kasvua 7,4 %. Henkilöstökulut asukasta kohden olivat 40,76 euroa, kasvu 8,7 % vuonna 2009 kahden nollakasvuvuoden jälkeen. Kiinteistökulut vuonna 2009 olivat 7,21 euroa asukasta kohden. Henkilöstökulujen kasvua selittävät hälytysmäärän lisääntyminen sekä Kempeleen paloaseman vakinaistaminen ja Kuusamon kaksi lisävakanssia. Liikelaitoksen mukaan Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen bruttomenot asukasta kohden ovat olleet koko maan alhaisimmat sekä 2007 että 2008.

Liikelaitos raportoi, että käyttöön on otettu toimintokohdattaiset kustannuspaikat. Pelastustoimen prosessien mallintaminen on käynnistynyt ja toteutetaan 2009–2010. Muista toimista kustannustehokkuuden kasvattamiseksi ei tilinpäätöksessä ole kerrottu.

Aluepelastuslaitos on toiminut tähän mennessä kuusi vuotta. Ajanjaksolle on ollut leimallista pyrkimys toiminnan yhtenäistämiseen, henkilöstöprosessien kehittämiseen ja kustannustehokkuuden hakemiseen muun muassa työaikajärjestelyjen ja hallinnon keventämisen avulla asemapaikkojen johtotehtäviä yhdistämällä. Talouden seuranta ja henkilöstöraportointia on kehitetty.

Tarkastuslautakunta katsoo, että pelastuslaitoksen käyttämät mittarit eivät kerro toiminnan tuottavuuden kehittymisestä, jossa verrataan tuotoksen ja panoksen suhdetta eri vuosina. Tuottavuutta on käytännössä pyritty kehittämään, mutta mittarien määrittely on vielä kesken. Osa vuositavoitteista on pikemminkin keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi.

Yhtenä selittävänä tekijänä pelastustoimen menojen nousulle on väestön määrän kasvu: alueen väestömäärä on lisääntynyt vuodesta 2004 lähes 20 000 asukkaalla. Hälytystaajuuteen suhteutettuna se tarkoittaa noin 300 lisätehtävää vuodessa. Muuttoliike on haaste myös sikäli, että alueen muuttotappiokunnissa pelastustoimiin osallistuvien sivutoimisten määrä laskee. Tulevaisuudessa pelastustoimen haasteena on sekä väestön että henkilöstön ikääntyminen.

Pelastusliikelaitoksessa on tehty henkilöstökysely, jonka avulla on nostettu esiin vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Liikelaitoksen tavoitteena on toteuttaa esimiestyöhön ja kehityskeskusteluihin liittyvää koulutusta vuonna 2010. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstön kehittämistä jatketaan.

Palvelutasopäätöksen toteutuminen

Palvelutasopäätös on pelastuslaitoksen päätös siitä, kuinka se järjestää pelastustoimeen kuuluvat lakisääteiset ja palvelutasopäätöksessä sovitut muut tehtävät alueellaan. Päätöksessä on määritelty toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet konkreettisesti, muun muassa resurssit asemapaikoittain. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta on 11.12.2008 hyväksynyt palvelutasopäätöksen vuosiksi 2009–2012 saatuaan sitä ennen lääninhallituksen, kuntien ja henkilöstötoimikunnan lausunnot asiasta.

Pelastuslaki edellyttää yleisesti onnettomuuksien ehkäisyä, mutta käytännön työn painopiste on tulipalojen ehkäisyssä. Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitoksessa onnettomuuksien ehkäisyssä on vuosittain jääty jälkeensä säästöjen edellyttämästä tasosta. Puutteita on erityisesti Oulussa, jossa toiminnan puutteet laskevat koko pelastuslaitoksen alueen toteumakeskiarvoja. Oulun lääninhallitus, nykyinen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, on useana vuonna huomauttanut onnettomuuksien ehkäisyä toteuttamisesta.

Ennalta ehkäisevän työn mittarit

	Oulun kaupunki			OUKO-pelastusliikelaitos			Oulun lääni	
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008
Vuosittain tarkastettavien kohteiden palotarkastus %	42	51	42	68	70	63	80	79
Pelastussuunnitelmien laatimistilanne %	81	81	81	83	81	82	79	78
Valistus- ja neuvontatyö % väkiluvusta	5,2	3,9	5,8	9,5	9,1	9,9	11,7	11,7

Vuonna 2009 ennalta ehkäisevässä työssä vuosittain tarkastettavien kohteiden palotarkastusprosentti on laskenut sekä Oulussa että koko pelastuslaitoksessa edellisestä vuodesta. Pelastussuunnitelmien laatimistilanne on ennallaan, ja valistus- ja neuvontatyö on tavoittanut aiempaa suuremman osan väestöstä.

Palvelutasopäätös vuosiksi 2009–2012 sisältää useita kehittämistoimia muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn saamiseksi säädösten edellyttämälle tasolle. Pelastusliikelaitoksen mukaan toimien raportointi sisältyy vuosittaisiin välitilinpäätös- ja tilinpäätösraportteihin. Toimet ovat osa pelastusliikelaitoksen normaalia toimintaa, ja siten toteutuman sisällyttäminen vuotuisiin raportteihin on perusteltavissa. Kehittämistoimien seuranta on kuitenkin vaikeaa pelkästään välitilinpäätös- ja tilinpäätösraportoinnista. Tarkastuslautakunnan mielestä eri tahojen tekemää seuranta palvelisi erillinen tiivistelmä palvelutasopäätöksen toimista ja niiden toteutumisesta vuosittain.

Sairaankuljetus

Sairaankuljetuksen liikevaihto oli yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, siitä Hailuodon kunnan ja Oulun kaupungin palvelujen ostot yhteensä 1,0 miljoonaa euroa ja Kelan maksamat korvaukset 1,0 miljoonaa euroa. Hailuoto maksaa palveluista kiinteän korvauksen ja Oulun sosiaali- ja terveystoimi todellisten menojen ja tulojen erotuksen. Sairaankuljetuksia tehtiin 19 920, kasvua edellisvuodesta 8,1 %.

Sairaankuljetuksen kysyntää ovat lisänneet yhteiskunnalliset muutokset ja hätäkeskuslaitoksen perustaminen vuonna 2006. Viime vuodet ovat olleet painiskelua kasvavan kysynnän ja resurssien niukkuuden kanssa. Vuosina 2008–2009 henkilöstöä on lisätty ja sairaankuljetus on eriytetty muusta pelastustoimesta 1.1.2009 alkaen. Henkilöstön lisäyksen yhtenä perusteena on ollut sairaankuljetuspalvelujen myynti Hailuodon kunnalle. Toisaalta resurssien lisäys näkyy lisääntyneenä käyttönä, koska osa yksityisiltä ostetuista kuljetuksista on siirtynyt pelastuslaitokselle.

Asiakastytyväisyyttä ei ole systemaattisesti selvitetty, mutta palautetta saadaan eri tavoin, eikä esimerkiksi potilasasiamiehelle ole tullut yhteydenottoja sairaankuljetuksesta vuosina 2007 ja 2008. Vuonna 2009 yhteydenottoja on ollut yksi. Kustannukset ovat kohonneet kahdena viime vuonna noin kahdeksan prosenttia vuodessa asukasta kohden ja olivat 16,83 euroa Oulun asukasta kohden. Oulun sairaankuljetuksen taloudellisuutta ei ole voitu verrata muihin alueisiin, koska valtakunnallista seurantatietoa ei ole ollut käytettävissä.

Tarkastuslautakunta arvioi, että sairaankuljetuksen toimivuus on ollut kohtuullisen hyvä. Hälytysten vasteajat ovat toteutuneet sopimuksen mukaisesti, ja asiakkaat ovat saaneet palvelun. Palvelun kysyntä ja kustannukset ovat kasvaneet vuosi vuodelta.

6 TYTÄRYHTIÖT

6.1 TYTÄRYHTIÖILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Oulu-konserniin kuului vuoden 2009 lopussa 16 tytäryhtiötä. Määrä lisääntyi vuoden aikana neljällä. Ylikiimmin kunталиitoksen mukana tuli konserniin kaksi kiinteistöyhtiötä ja OuluZone kiinteistöyhtiöstä tuli liitoksen myötä tytäryhtiö. Lisäksi kaupunki perusti Kiinteistö Oy Oulun Pikisaaren.

Taloudeltaan ja toimialaltaan merkittävimpiä ovat vuokratilayhtiö Sivakka-yhtymä Oy ja energia-yhtiöt Oulun Sähkönmyynti Oy, Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy ja Turveruukki Oy. Konsernin taloudessa ei tunnusluvuilla tarkasteltuna tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Yksittäisistä tytäryhtiöistä on syytä nostaa esille vuoden 2009 tapahtumien osalta Sähkönmyynti Oy, Sivakka-yhtymä Oy ja Pysäköinti Oy. Sähkönmyynti Oy:n tappio vuonna 2009 oli -4,8 miljoonaa euroa. Yhtiön liikevaihto kasvoi 5 %, mutta yhtiö raportoi, että sähkön hankintakulujen noin 10 %:n nousua ei voitu markkinatilanteen vuoksi siirtää asiakashintoihin. Sivakka-yhtymä Oy omistaa kiinteistöjä ja harjoittaa asuntojen vuokrausta. Vuokraustoiminnan keskeiset tunnusluvut huononivat jonkin verran edellisestä vuodesta. Asuntojen käyttöaste heikkeni 1,4 %, mutta oli 96,1 %:lla hyvää tasoa. Asukasvaihtuvuus kasvoi noin 2 % ja oli 31,9 %. Vuokrasaamiset olivat edellisen vuoden tasolla, 1,2 % vuosittaisesta vuokratasosta. Pysäköinti Oy:n tulos oli tappiollinen 0,1 miljoonaa euroa. Yhtiö saneerasi vuoden aikana Vanhan Paloaseman kiinteistön, jota varten se otti kaupungilta lainaa 2,8 miljoonaa euroa. Pysäköintilaitosten käyttö oli tavoitteiden mukaista, lukuun ottamatta Autosaaressa lyhytaikaispysäköintiä, joka jäi noin 6 % alle tavoitteen.

Kuntalain mukaan kaupunginvaltuuston tulee asettaa tavoitteet tytäryhtiöille vuosittain kaupungin talousarviossa. Kaikille tytäryhtiöille ei kuitenkaan vielä vuoden 2009 talousarviossa niitä asetettu. Tavoitteet puuttuivat kiinteistöyhtiöiltä ja Oulun Valistustalo Oy:ltä. Vuoden 2010 talousarviossa tavoitteet on määritetty kaikille tytäryhtiöille. Tavoitteiden määrittelyn ja myös omistajaohjauksen perusta paranee kun kevään 2010 aikana on valmistunut osana toiminnan ja talouden kehittämishjelmaa analyysi tytäryhtiöiden strategisesta merkityksestä ja markkinapotentiaalista. Analyysin pohjalta on Oulun kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset 1.3.2010 -asiakirjassa esitetty kunkin yhtiön kehittämissisio ja toiminnan tavoitteet. Tavoitteet määrittellen kuitenkin vuosittain kullekin tytäryhtiölle kaupungin talousarviossa.

Tytäryhtiöiden tulee raportoida niille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta vuosittain konsernin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista varten. Keskushallinto on antanut täsmälliset ohjeet raportoinnille. Kaikki tytäryhtiöt eivät ole vuoden 2009 toiminnasta raportoidessaan noudattaneet ohjeita, joten tilinpäätök-

seen sisältyvät tiedot eivät ole yhdenmukaisia ja kaikkien kohdalla riittäviä. Raportointi on tosin parantunut vuosi vuodelta. Kaupungin tilinpäätös ja toimintakertomus on asiakirja, josta valtuutetut voivat saada kattavasti tiedot konsernin ja sen tytäryhtiöiden tilasta ja toiminnasta.

Kaupungin tilinpäätöskirjan tiedot tytäryhtiöiden talouden tilasta ja toiminnasta ovat parantuneet, mutta kehittämistä on vielä. On tärkeää myös valtuuston työn kannalta, että raportointi kattaa olennaiset asiat ja on yhdenmukaista. Johdonmukaisen omistajapolitiikan harjoittamisen edellytykset paranivat kun vuoden 2010 kevään aikana saatiin valmiiksi kaupungin omistusten strateginen analyysi.

6.2 OULUN AIKUISKOULUTUSKESKUS OY

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy on vuonna 1970 perustettu kaupungin tytäryhtiö (100 %). OAKK tarjoaa ammatillista aikuiskoulutusta ja palveluja sekä yksilöille että työyhteisöille. Yhtiö on luonteeltaan yleishyödyllinen yhteisö.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2009 oli 14,3 miljoonaa euroa, mikä oli lähes 2 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Ylijäämää kertyi 0,7 miljoonaa euroa. Yhtiön omavaraisuusaste on ollut hyvää tasoa, vuonna 2009 se oli 56,1 %. Yhtiön koulutustoiminnasta suurin osa on työvoimapolitiittista koulutusta, noin 61 % liikevaihdosta. Vuoteen 2008 verrattuna työvoimapolitiittinen koulutus kasvoi liikevaihdolla tarkasteltuna 20 %. Toiseksi suurin tuloerä oli opetusministeriön myöntämä lisäkoulutuksen valtionosuus, se oli 14 %. Oppisopimuskoulutuksen tulot jäivät reilusti alle budjetoidun, mutta kasvoivat kuitenkin viime vuoteen verrattuna. Yhtiön talouden tila on hyvä.

Aikuiskoulutuskeskuksen talous vuosina 2007–2009

Tunnusluku	2007	2008	Tavoite 2009	Toteuma 2009
Liikevaihto, M€	12	12,5	12,5	14,3
Liikevoitto, M€	0,1	-0,2	0,1	0,9
Tulos, M€	0,05	-0,3	0,05	0,69
Tase, M€	15,2	14,3	19,5	14,9
Investoinnit, M€	3,5	3,5	0,7	0,9
Henkilöstö, lkm	148	142	160	178
SIPO- %	1,8 %	-0,9 %	1,6 %	7,4
Omavaraisuusaste	53,8 %	55,0 %	47,2 %	56,1

Yhtiön toimitilat ovat pääosin osoitteessa Kotkantie 3. Lisäksi on vuokrattu toimitiloja eri puolilta kaupunkia. Kiinteistöissä on yhtiön raportoinnin mukaan korjaamisen tarvetta sekä kunnan että koulutuksen laadun säilyttämisen näkökulmista.

Opiskelijatyöpäivien, opiskelijoiden ja suoritettujen tutkintojen määrät olivat vuonna 2009 korkeimmat yhtiön 40 toimintavuoden aikana. Opiskelijatyöpäivien määrä kasvoi edellisestä vuodesta lähes 14 % ja oli 281 871 päivää. Opiskelijamäärä kasvoi yli 18 % ja oli 7 521 opiskelijaa. Tyytyväisyys yhtiön palveluihin on ollut koulutukseen osallistuville ja sidosryhmille tehtyjen kyselyjen mukaan hyvällä tasolla. Vuonna 2008 ulkopuolinen asiantuntija teki yhtiön toiminnasta EFQM-arvioinnin, jonka tulos myös oli hyvää tasoa. Yhtiön toiminnalliset tulokset vuonna 2009 olivat hyvät.

Aikuiskoulutuskeskuksen toiminnan volyymitietoja 2007–2009

	2007	2008	2009
Opiskelijatyöpäiviä	247 377	247 676	281 871
Opiskelijamäärä	6 135	6 355	7 521
Tutkintojen määrä			
- kokotutkinto	505	493	744
- osatutkinto	142	125	153

Yhtiön omistajapoliittisiksi tavoitteiksi oli kaupungin vuoden 2009 talousarviossa määritelty toimia taloudellisesti kannattavasti ja kilpailukykyisesti, sopeuttaa toiminnan volyyymi koulutuskysynnän vaihteluihin, tuottaa taloudellisesti kannattavia ja laadukkaita koulutuspalveluja työelämän tarpeisiin sekä toimia kaupungin strategioiden mukaisesti. Yhtiön voi arvioida toteuttaneen nämä omistajan asettamat tavoitteet, joskaan yhtiö ei suoranaisesti raportoi näiden tavoitteiden mukaisesti toiminnastaan kaupungin tilinpäätöskirjassa.

Vuodesta 2007 alkaen on opetusministeriön aloitteesta ollut vireillä aikuiskoulutuksen järjestäjäverkon kokoaminen. Oulun seudulla suurimmat ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjät ovat Oulun kaupungin omistama Aikuiskoulutuskeskus Oy ja Oulun seudun koulutuskuntayhtymä. Kaupunki asetti vuonna 2007 työryhmän ja myöhemmin sen jatkotyöryhmän, joiden valmistelemien raporttien perusteella kaupunki ei ole tehnyt linjaratkaisuja aikuiskoulutuksen toimijoihin liittyen. Aikuiskoulutuskeskuksella ja koulutusyhtymällä on molemmilla myös toimitiloihin liittyviä lisätila- ja korjaustarpeita. Oulun kaupungin omistajapoliittisista linjauksista on tehty 1.3.2010 päivätty esitys, jota käsitellään vuoden 2010 aikana kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Aikuiskoulutuskeskuksen kehittämissioksi on esitetty, että "yhtiön toiminnat yhdistetään uudeksi Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:ksi, johon siirretään Oulun seudun koulutuskuntayhtymän järjestämä aikuiskoulutus". Tavoitteena on "vaikuttava ja tehokas kaupungin elinkeinostrategiaa tukeva aikuiskoulutus yhden luukun periaatteella".

Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että päätökset aikuiskoulutuksen järjestämistä koskevista omistajapoliittisista linjauksista tehdään nopeasti. Laadukas ja kustannustehokkaasti järjestetty aikuiskoulutus on merkittävä asia seudun asukkaille ja elinkeinoelämälle, eikä se saa vaarantua päätösten pitkitymisen vuoksi. Lisäksi kahdella seudun keskeisellä aikuiskoulutuksen toimijalla, Oulun seudun koulutuskuntayhtymällä ja Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:llä, on tarpeen tehdä lähivuosina kiinteistöinvestointeja sekä lisätiloihin että kiinteistöjen peruskorjauksiin.

7 MUUT ARVIOINNIT

7.1 YLIKIIMINGIN KUNTALIITOS

Oulun ja Ylikiimingin kuntaliitos toteutui vuoden 2009 alussa. Oulun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt yhdistymissopimuksen 27.3.2006 ja Ylikiimingin kunnanvaltuusto 28.3.2006. Kuntaliitoksella pyrittiin yhdistymissopimuksen mukaan toiminnallisesti ja taloudellisesti

vahvempaan kokonaisuuteen, joka hyödyttää tasapuolisesti alueella asuvaa väestöä. Liittymisen lähtökohdista kuten päätöksentekojärjestelmä, henkilöstön asema, palvelurakenteiden yhteensovittaminen sekä kaavoituksen ja kunnallistekniikan toteuttaminen sovittiin yhdistymissopimuksessa.

Kuntaliitoksen valmistelun ja toteuttamisen aikataulu ja vaiheet

Ajanjakso	Vaihe
19.9.2005–31.3.2006	Selvitystyö
1.4.2006–31.12.2008	Seurantatoimikunnan perustaminen Palvelukohtaiset työryhmät aloittavat työnsä Sopimukset palveluprosessien yhdistämisestä ja palvelujen siirto vaiheittain Henkilöstön muutosvalmennus Henkilöstön tehtävien ja sijoittumisen valmistelu Kuntakohtaisten ohjeistojen yhtenäistäminen Oulun asukasdemokratiamallin toteuttaminen Ylikiimingissä
1.1.2009–	Kaikki toiminnot yhdistetty ennen 1.1.2009 Seurantatoimikunta jatkaa työtään vuodet 2009–2012

Valtioneuvosto myönsi Oululle ja Ylikiimingille yhdistymisavusta, niin sanottua porkkanarahaa 6,1 miljoonaa euroa. Se maksetaan vuosina 2009–2011. Lisäksi valtio korvaa valtionosuuksien vähenemisen viiden vuoden ajalta täysimääräisenä, yhteensä 12,5 miljoonaa euroa, eli 2,5 miljoonaa euroa vuodessa. Porkkanarahan käytöstä valtuustot tekivät samansisältöiset päätökset. Pääosa rahasta, noin 6 miljoonaa euroa käytetään Vesalan monitoimitalon rakentamiseen vuosina 2009–2010. Loppuosa on käytetty vanhusten, lasten ja nuorten oloja koskevien selvitysten ja ohjelmien tekemiseen, henkilöstön koulutukseen, asukastuvan perustamiseen ja kuntaliitosjuhlaan.

Kuntaliitos toteutui yhdistymissopimuksen ja sen liitteenä olleen palvelurakenteiden yhdistämissuunnitelman mukaisesti. Palveluprosessit yhdistyivät vaiheittain vuosien 2006–2008 aikana erillisiin toimintokohtaisiin sopimuksiin perustuen. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kuntaliitosselvitys ja yhdistymissopimus liitteineen oli valmisteltu perusteellisesti. Vaiheittaista etenemistä on yleisesti pidetty hyvänä ja siinä onnistuttiin sopimusten mukaisesti.

Joissakin asioissa tuli perusteellisesta selvityksestä ja valmistelusta huolimatta kuntaliitoksen jo toteututtua esille uusia, tarkempia yksityiskohtia. Tällaisina on mainittu rakennusomaisuuden kunto ja arvostusperiaatteet ja kiinteistöyhtiöiden talouden tila ja rakennusten kunto.

Tietojärjestelmien yhdistämisessä ja tietopohjan yhdenmukaistamisessa onnistuminen on tärkeää sekä palvelujen toimivuuden että kustannusten näkökulmista. Tähän on Ylikiimingin liittymisessä saatujen kokemusten perusteella varauduttava ajoissa sekä aikataulutuksen että resursoinnin kannalta. Arkistointi- ja muiden säännösten vuoksi tietokantoja voidaan myös joutua säilyttämään vielä pitkiäkin aikoja liitoksen jälkeen. Säilyttämiseen on varauduttava sekä teknisen ratkaisun että kustannusten osalta. Näyttää myös siltä, että toiminto- ja palveluprosessien yhdistämisessä on hyvä olla vieläkin enemmän keskitettyä ohjausta ja suunnitelmallisuutta kuin tässä kuntaliitoksessa.

Avainhenkilöiden (vastuussa keskeisistä toiminnoista liittyvässä kunnassa) siirtyminen uusiin tehtäviin jo ennen virallista liittymistä voi aiheuttaa hankaluuksia kriittisten toimintojen hoitamisessa. Kysymys on ennen muuta niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymisestä. Tämä todettiin Ylikiimingin liitoksessa esimerkiksi talousasioiden tietämyksessä, kun edellisen vuoden tilinpäätöstä laadittiin liittymisen jälkeen. Sama ongelma tuli esille kiinteistöjen kohdalla. Kaikki tarvittava tieto ei ole dokumenteissa ja tietojärjestelmissä.

Hallintokuntien ja liikelaitosten kokemusten perusteella tulivat Oulun ja Ylikiimingin kuntaliitoksessa erityisinä riskialueina esille toiminnan sujumisen kannalta tietojärjestelmät, henkilöresurssit ja kiinteistöomaisuuden tila. Tarkastuslautakunta katsoo aiheelliseksi korostaa myös tiedottamisen merkitystä. On tärkeää, että kuntalaisille tiedotetaan riittävästi yhdistymissopimuksen sisällöstä.

Seurantatoimikunnan työ jatkuu liitoksen jälkeisen valtuustokauden ajan. Yhdistymissopimuksen mukaan toimikunnan tehtävänä on seurata, miten liitetyn Ylikiimingin kunnan alueella asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet ja palveluiden järjestäminen toteutuvat. Seurannan toteuttamistapaa ja toimikunnan toimintatapoja liitoksen jälkeen ei ole määritelty sopimuksessa ja kuntaliitosselvityksessä. Myöskään toimikunta ei ole sitä toistaiseksi tehnyt.

Kuntaliitoksen toteutumisen ja vaikutusten arviointi sekä liittymisprosessissa saatujen kokemusten analysointi ovat tärkeitä asioita. Seurannan toteuttamistapojen tulee lautakunnan mielestä olla selkeät. Liitosta valmisteleva ja toteuttamista ohjaava laaja toimikunta ei välttämättä ole sopiva toimielin seuraamaan, miten yhdistymissopimus lopulta toteutui ja mitkä olivat liitoksen vaikutukset. Myös ulkopuolisten tahojen tekemät tutkimukset ovat käyttökelpoisia seurannassa.

7.2 INVESTOINTIPROSESSI JA HANKEOHJE

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2009 uuden erillisinvestointien hankeohjeen, jossa tilainvestointien prosessi kuvataan. Aiempi ohje oli vuodelta 2004. Vanhaan ohjeeseen verrattuna uudessa ohjeessa työnjako on tarkistettu Tilakeskuksen ja hallintokuntien kesken, talonrakennusinvestointien hankevaiheita on kuvattu tarkemmin erillisellä kaaviolla, ja ohjeeseen on sisällytetty maininta kestävästä kehityksestä ja energiansäästötavoitteiden huomioimisesta. Lisäksi rajapintataulukon (Tilakeskuksen ja käyttäjähallintokunnan työnjako irtaimiston ja muun käyttövarustuksen hankinnoissa) vastuurajoja on tarkistettu. Muutoin uudessa ohjeessa ei ole merkittäviä muutoksia aiempaan verrattuna. Hankeohjetta käytetään myös muissa suurissa investoinneissa (esimerkiksi järjestelmähankinnat, koneet, laitteet).

Lähtökohtana tilainvestoinneissa on kaupungin palveluverkosto, jota suunnitellaan jatkuvana prosessina yhteistyössä hallintokuntien, keskushallinnon ja teknisen keskuksen kanssa. Erityisesti edellytetään hallintokuntien yhteisten monitoimihankemahdollisuuksien selvittämistä. Maankäytön toteuttamishojelman laadinnan yhteydessä määritellään myös tulevilla asemakaavoitetavilla alueilla tarvittavat palvelutilavaraukset.

Hankeohjeen keskeinen käyttäjä on liikelaitos Oulun Tilakeskus, jonka tehtävänä on hankkia ja ylläpitää kaupungin virastojen ja liikelaitosten toimitiloja. Tilakeskus huolehtii kaupungin investointi- ja perusparannusohjelmiin sisältyvien toimitilakohteiden rakennuttamisesta, suunnittelusta sekä ylläpidosta. Tilakeskuksen liikevaihto vuonna 2009 oli 67,2 miljoonaa euroa.

Tilakeskuksen investoinnit vuonna 2009

	TA 2009 1 000 €	Muutokset 1 000 €	Muutettu TA 2009 1 000 €	TP 2009 1 000 €	Toteuma %
Erillisinvestoinnit	45 421	3 773	49 194	37 233	75,7
Talonrakennuskohteiden suunnittelu	400		400	83	20,8
Kiinteistöjen korjaukset	9 500		9 500	8 966	94,4
Yhteensä	55 321	3 773	59 094	46 282	78,3

Vuoden 2009 alkuperäisessä talousarviossa oli varattu Tilakeskuksen erillisinvestointeihin yhteensä 45,4 miljoonaa euroa. Hankkeille myönnettiin vuoden aikana määrärahoja yhteensä 3,8 miljoonaa euroa kaupunginvaltuuston päätöksillä. Osa hankkeista oli siirtynyt vuodelta 2008, osa aikaistunut, ja Oulun virastotalon ja Oulu10:n määrärahaa korotettiin 0,2 miljoonalla eurola. Erillisinvestointeihin oli siten yhteensä varattu 49,2 miljoonaa euroa, ja siitä käytettiin 37,2 miljoonaa euroa (75,7 %) vuoden loppuun mennessä. Kiinteistöjen

korjauksiin varatusta 9,5 miljoonan euron määrärahas- ta säästy 0,5 miljoonaa euroa. Tilakeskus oli asettanut säästötavoitteekseen 0,4 miljoonaa euroa.

Tilakeskuksen yhteenlasketut investoinnit jäivät alle alkuperäisen ja muutetun talousarvion. Määrärahan alitus johtui Tilakeskuksen mukaan eräiden hankkeiden aikatauluviiveistä sekä yleisen kustannustason laskusta rakennusurakoissa. Isoista hankkeista Rajakylän hoivayksikön, teknisten virastojen talon ja kaupungintalon

peruskorjauksen aloitusajankohta siirtyi, ja näihin kolmeen hankkeeseen varatuista määrärahoista jäi käyttämättä yhteensä 8,7 miljoonaa euroa viime vuonna.

Vuoden 2010 talousarviossa investointimäärärahan sitovuutta on muutettu suhteessa aiempaan. Tilakeskuksen ei tarvitse tuoda vuosikohtaisten hankemäärärahojen muutosesityksiä valtuuston käsittelyyn, mikäli valtuuston hyväksymä hankkeen loppusumma ei ylitä.

Toteutuneiden menojen perusteella vuoden 2009 suurimmat erillisinvestoinnit olivat Raatin liikuntakeskus 10,6 miljoonaa euroa, Ritaharjun monitoimitalo 10,3 mil-

joonaa euroa, kaupungintalon peruskorjaus 4,1 miljoonaa euroa, Pateniemen koulun peruskorjaus 2,5 miljoonaa euroa ja Metsokankaan monitoimitalo 2,4 miljoonaa euroa.

Tilakeskus raportoi, että hankkeiden suunnitteluohjauksessa kiinnitettiin erityishuomiota energiansäästöasioihin, ja muun muassa teknisten virastojen talo ja Rajakylän hoivayksikkö suunniteltiin matalaenergiatalon rakentein. Myös useissa korjaushankkeissa energiatalouteen liittyviä suunnitteluratkaisuja on selvitetty yhteistyössä energiatehokkuusasiantuntijoiden kanssa.

Sekä Oulun seudun ilmastostrategian täytäntöönpano että työvoima- ja elinkeinoministeriön kanssa solmittu energiatehokkuussopimus edellyttää toimia rakennusten energiankulutuksen vähentämiseksi. Tarkastuslautakunnan mielestä on paikallaan, että kaupunki toteuttaa omissa hankkeissaan kestävän kehityksen periaatteita samalla, kun se kannustaa yksityisiä rakentajia energiatehokkaisiin ratkaisuihin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan jo vuosia käytössä ollut erillisinvestointien hankeohje on toimiva. Hankkeiden valmistelu on tehty pitkäjänteisesti Tilakeskuksen ja käyttäjien yhteistyönä, ja kustannusarviot ovat pitäneet. Tilakeskus on noudattanut hankeohjetta hyvin. Vuonna 2009 yhden hankkeen vuosikohtainen määräraha ylittyi ilman, että valtuusto oli päättänyt muutoksesta.

Allekirjoitukset

Oulussa 10.5.2010

Oulun kaupungin tarkastuslautakunta

Kari Myllyniemi
puheenjohtaja

Seppo Ahde
varapuheenjohtaja

Erkki Kangas

Pasi Kempainen

Outi Klintrup

Sinikka Korpela

Erno Kuusela

Maarit Raitio

Noora Vaarala
Noora Vaarala

